

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din

za inozemstvo 20— „

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1

Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22

Celje, Aleksandr. cesta

Račun pri pošti, čekov
zavoda št. 11.842

Ljubljana, 5. februarja.

Danes so klerikalci pregledali svoje vrste. Shod zaupnikov ni prinesel nobenega navdušenja, ker je bilo prisotnih tudi polno tihih nasprotnikov, ki simpatizirajo s Šusteršičem.

Postavljeni so kandidati. Po Šusteršiču in Kreku se klerikalizmu ni rodil noben voditelj. Dr. Korošec ne da stvari nobene nove barve. Na listo so sprejeti »komunistični« in agrarni klerikalci. Katoliškega komunističnega Krekja bodo morali voliti kmetje litijškega in višnjegorskega okraja tako, kakor bodo delavci volili g. Štanovnika in Škulja, ki je same agrarnosti ves goreč in bi raje danes kakor jutri videl, da bi kilogram pšenice stal 100 kron.

Vidi se, da so vsa ta nasprotja v gospodarskem programu samo vada za navne volilce. Saj nam je še v spominu, da so isti dan posl. Brodar, Štanovnik in Škulj zahtevali v posebni interpelaciji, da se meje odpro za žito in znižajo carine za živino, obenem pa sta posl. Gostinčar in Gosar protestirala proti onim »brezvestnim« pijavkam delovnega ljudstva, ki to zahtevajo... In zdaj so ti gospodje spet na isti listi, kajti klerikalizem je glavni njihov program, gospodarska gesla pa samo lim za volilce.

Klerikalizem to pot ni izobesil papirne zastave. Ne vleče. Vera ni v nevarnosti in nihče ne verjame, da ji kdo kaj hoče. Zato je novo geslo »avtonomija«. Raj bo v Sloveniji, če doli avtonomijo, to je refren vseh pesmi, ki jih pojo klerikalni pevci od Korošca do Žebota.

Ze o priliki ustavne debate smo dokazali, da nam treba samouprava, ne pa državnopravnih avtonomij. Mesto enega ministrstva bomo potem imeli 7 partizanskih ministrstev, ki se bodo z državnimi sredstvi polijali med seboj. Kako bo v taki državi trgovec, industrijec, obrtnik obračunal z drugo pokrajino, ni jasno. Še danes so težave v prometu med posameznimi deli države ogromne, zgradimo še šest državnopravnih zidov med sabo, pa bo res veselje živeti, posebno za Slovence, ki brez uvoza žita ne morejo živeti, brez živahne prodaje industrijskih in obrtnih izdelkov v istočno pokrajino naše države pa nimajo s čim plačati ta živila. Vsak politični vajenec danes vé, da »avtonomija Slovenije« pomeni klerikalno samovlado v Ljubljani, slovenski centralizem pod papirno zastavo, podjarmljenje naših šol, učiteljev, vse inteligence pod krivo palico in obup, da se naš kmet kdaj otrese klerikalnega varuštva.

A geslo je geslo! Ljudje so nezadovoljni in če kdo vztrajno kriči, da avtonomija pomaga, začnejo morda upati na to sredstvo. Zato so klerikalci danes na zunaj avtonomisti.

V tem hipu pa jim je pot prestrigel dr. Šusteršič. V svojem listu je v soboto napisal članek pod naslovom »Revizija ustave«. Mi smo in homo nasprotniki dr. Šusteršiča in ga moramo pobjati, da se znova ne razmahne v Sloveniji. A priznati moramo, da je udaril klerikalce prav stvarno. Ravno na geslu, ki ž njim zdaj divjajo po vsaj deželji in love pristaše, jim je dokazal, da je cela klerikalna akcija za »avtonomijo« največji humbug, kar smo ga doživeli po prevratu.

Čim so klerikalci prišli na vladno dne 29. oktobra 1918, prvi čin je bil, uničiti deželno avtonomijo kranjsko. Suspendirali so vse njene pravice in mesto tega niso postavili nič samoupravnega. Državi so izročili vse posle. Kar se je centralističnega ustvarilo v tej državi, vse je delo prvega leta, ko je imel odločilno besedo v ministrskem svetu v Beogradu dr. Korošec. Klerikalci so imeli vajeti v roki v Ljubljani in Beogradu. Tedaj je bilo vse dobro, četudi so avtonomijo vrgli med star papir in vladali iz Beograda.

Take levite je bral dr. Šusteršič klerikalcem v svojem listu. Pričakoval je očividno odgovora včeraj. A ni ga dobil. Zakaj ne? Iz enostavnega razloga: Ker se na križeča dejstva, ki jih vsakdo pozna, nič odgovoriti ne da, ako se neče odkriti priznati lastne krivde.

Cela klerikalna volina akcija z glavnim geslom sloni na laži. Oni, ki so ustvarili centralizem, oni, ki so uničili avtonomijo, sedaj kriče radi ustave, ki je dala vsa jamstva ne le za najbolj dalekosežno dekoncentracijo državne uprave, ampak tudi za samoupravo, ki bo v stvari širša, nego ona bivših avstrijskih kronovin. Zdaj je vas klerikalizem na delu, da zapreči izvedbo ustave, samo, da bi čim dalj ostalo neurejeno in neizvestno stanje, ki draži mase in daje hrano klerikalizmu.

Radikalno-nemška kupčija za Slovenijo

LJUBLJANSKA FILHARMONIJA, MARIBORSKO GLEDALIŠČE. — CELJSKI UNION, KRANJSKA HRANILNICA ZA RADIKALSKI MANDAT!

Beograd, 5. februarja. g. Včeraj se je vršil v Zemunu sestanek zaupnikov nemške stranke. Po obširni razpravi o političnem položaju je bilo sklenjeno, da postavijo Nemci v Vojvodini in v Sremu samostojne liste. Računajo, da dobijo 10 poslancev, ki bodo v narodni skupščini tvorili poseben klub.

Za to odločitev je bilo merodajno razpoloženje med nemškimi kmeti, med katerimi se je pojavil na eni strani velik odpor proti temu, da bi glasovali za kandidate liste pod radikalno firmo, na drugi strani pa se med njimi pojavlja radičevska agitacija. Kot edini lek je preostala nemškemu voditeljem le postavitev lastnih nacionalističnih kandidatov, akoravno so bili prej obetali radikalcem svojo pomoč in je radikalna vlada v pričakovanju volilnega pakta tudi spravila na tisoče nemških volilcev, akoravno je njihova volilna pravica sporna še v zadnjem hipu v volilne imenike.

Glede mariborskega in ljubljanskega volilnega okrožja pa je nemški glavni odbor odobril kooperacijo nemških in nemškutarških volilcev z radikalcem.

Za kooperacijo z radikalcem stavlja nemški glavni odbor po posvetovanju z lokalnimi nemškimi činitelji v mariborski in ljubljanski oblasti sledeče pogoje:

1.) Vlada se obveže, da vrne Nemcem poslopje mariborske Kazine (sedanje slovensko gledališče), ljublj. Filharmonijo ter bivši Deutsches Haus (sedaj hotel Union) v Celju, ki da so bili Nemcem nasilno odvzeti;

2.) restitucijo in integum v nekaterih gospodarskih zavodih, ki so bili sicer formalno pravilno deloma ali popolnoma slovenizirani, vendar pa pod pritiskom državnih oblasti. Sem spada predvsem Kranjska hranilnica;

3.) vzpostavitev onih nemških organizacij in društev, ki so imela svoj sedež v Sloveniji, pa so bila razpuščena. Vrn-

tev premoženja. Podružnice »Südmarka«, ki je imela svoje vodstvo v Gradcu, sem ne spadajo;

4.) Srečki kandidati na ljubljanski in mariborski kandidatski listi, katere nosilca naj bosta aktivna radikalna ministar, naj se postavijo v sporazumu z nemškim političnim društvom v Mariboru;

5.) v Ljubljani bi Nemci podpirali isto stranko, katero bo podpirala tudi radikalna stranka, ako ta tam ne postavi lastnega kandidata.

Ako pride do sporazuma glede mariborskega in ljubljanskega okrožja, izjavlja nemški glavni odbor, da bo klub nemških poslancev v narodni skupščini podpiral radikalno stranko, pridružitelj si svobodne roke le v nacionalnih vprašanjih.

Danes so se odposlanci nemškega glavnega odbora v Beogradu sestali z delegati radikalne stranke. Sestanku je prisostvoval tudi danes se vrnivši minister Zupanič. Radikalci so v načelu pristali na nemške predloge ter se razprava vodila še o podrobnostih volilnega sporazuma.

Nemški glavni odbor je predložil zaupnikom včeraj v Zemunu tudi listo nemških kandidatov, ki je bila odobrena. NEMSKA INTERVENCIJA RADI CELJA

Beograd, 5. februarja. pg. Nemški voditelji so danes intervenirali zaradi dogodkov v Celju ter se pritožili, da lokalne policijske oblasti niso dovolj sledile intencijam pokr. uprave ter so premalo poskrbele za varnost udeležencev, nemške prireditve. Prireditve da se je sicer izvršila v redu, vendar pa da so bili udeleženci pozneje na ulici baže napadeni. Nemški narod v Sloveniji da hoče pravico do neoviranega udeleževanja. Nemci so stali tudi konkretne zahteve. Z ozirom na pogajanja za volilni sporazum so dobili zagotovilo, da se bo njihovim zahtevam ugodilo.

Mariborska JDS

o celjskem dogodku

PROTESTNA RESOLUCIJA NAČELSTVA. — APEL NA JAVNOST.

Maribor, 5. februarja. e. Z ozirom na nastop vlade proti jugoslovanskemu življenju v prid anacionalnim elementom v Celju dne 1. februarja je načelstvo oblasti ne organizacije demokratske stranke na seji dne 4. februarja po podrobnem pretresu vseh razpoložljivih dokumentov in podatkov prišlo do sledečega zaključka:

Pri splošno upravičeni nezadovoljnosti širokih vrst slovenskega ljudstva v Sloveniji glede povojnega gospodarskega in socialnega položaja, je znanje in boljše bodočnost svobodnega jugoslovanskega naroda edino jamstvo za konsolidacijo razmer. Nastop vladnih činiteljev v Celju dne 1. februarja je le ena od prikazni v presenetljivi politiki zadnjega časa, ki hoče ponižati zadnje iskrene bojovnike za narod in državo v korist neznanjih anacionalnih drobec. Za to nezamisljivo postopanje ni podlage niti v ustavi niti v programnih načelih katerekoli stranke. Načelstvo demokratske stranke v Mariboru smatra, da je iskati vzroke v izdajstvu narodnega prepričanja s strani odgovornih organov vlade vseh njihove sebičnosti. Dognati osebe, krivce novega protinarodnega kurza, je naloga združenega in enotnega sodelovanja vseh iskrenih narodnih činiteljev v državi. Počel je z afero Windischgrätzove vile. Sedaj baranta za politične zahteve anacionalnega življa, ki hoče, da se s kupčijo rešijo vseci spori nemških bojnih društev ob narodni meji. Pokrajinski disponent kraljeve vlade sedaj v izjavi z dne 2. februarja izreka pretnjo, da bo uporabil oboroženo moč naroda, da zatere odpor narodne mladine proti pojavom anacionalne vladne politike!

Oblastna organizacija demokratske stranke v Mariboru sama ne more izvajati boja zoper ta atentat na pravice in svobodo naroda. Zato je sklenila po-

zvati glavni strankin odbor v Beogradu, da ukrene takoj vse možno, da se vrže narodu nevarni sedanjí režim z združenimi sili vseh nacionalno mislečih državljancev. Dogodki v Celju in Mariboru naj se stavijo tudi na dnevni red zborovanja demokratske stranke v Ljubljani dne 11. februarja.

Poslanec dr. Kukovec se jutri odpelje v Beograd k seji finančnega odbora ter bo pri tej priliki v smislu sklepa oblasti načelstva JDS storil korake, da se zaščitijo interesi našega naroda v obmejni pokrajini.

KONFISKACIJA »NOVE DOBE« V CELJU.

Celje, 5. februarja. k. Danes je bila konfiscirana »Nova Doba« — prvi od kar izhaja. Zasežena sta kar dva članka, ki povsem stvarno razpravljata o celjskem dogodku. Celjski narodni krogi so ogorčeni in vzbujajo se najtrpejši spomini.

PRINC PAVLE ONPOTOVAL V ZAGREB.

Beograd, 5. februarja. g. Princ Pavle je nočoj v spremstvu ministra Ninčiča odpotoval v Zagreb.

KRVAV RADIČEVSKI SHOD.

Clrkvenica, 5. februarja. r. Včeraj je bila tu skupščina radičevcev. Na shod je prišel tudi podpredsednik HRSS dr. Maček. Shoda se je udeležilo veliko število nacionalistov, ki so govornike motili z vzkliki: »Živio kralji«. Ker so radičevci kričali »Dolje!«, je nastal pretep. Oddanih je bilo več strelcov. Nastala je panika. 12 oseb je ranjenih in sicer 6 teško. Dva ranjenca so morali oddati v bolnico.

Hrenovji epigoni, ki so sežigali našega Cankarja, ne morejo dolgo z uspehom varati javnosti, da so oni branitelji naše kulture! Za masko režij pod jezuitskim klobukom mrtvaška glava najnevarnejšega sovražnika Jugoslavije, sovražnika vsakega svobodnega duševnega poleta Slovenstva, tisočletnega zatiralca vsake državljanske svobode, branilca vseh fevdalnih monarhizmov, sodruza vseh militarizmov in isesavajočih kapitalizmov — glava rimškega klerikalizma.

Nove laške zahteve

SANMARGHERITSKE KONVENCIJE SPLOH NE BODO RATIFICIRANE?

Beograd, 5. februarja. g. V diplomatskih krogih se zatrjuje, da bo rimski parlament v najkrajšem času ratificiral rapalske konvencije ter se vrše vse priprave za prevzete tretje cone. Istočasno se imajo potem pričeti tudi pogajanja za trgovsko pogodbo med našo državo in Italijo. »Politika« pa prinaša poročilo iz Rima, da je italijanska vlada zahtevala od naše države še nekatere važne izpremembe v konvencijah

za izvršitev rapalske pogodbe. Najznačilnejša je ta, da se evakuira tretja zona šele po zaključku nove trgovske pogodbe med Italijo in našo kraljevino. Tukajšnji dobro informirani krogi dvomijo, da bo italijanski parlament sploh ratificiral konvencije, tudi ako mu bodo predložene, ker ima fašistovska centralna organizacija Mussolinijevo obljubo, da se ratifikacija ne bo nikoli izvedla.

Lausannska konferenca razbita

TURKI ODKLONILI TUDI ZADNJE ZAVEZNIŠKE PREDLOGE. — DELEGACIJE ŽE ODHAJAJO.

Lausanne, 5. februarja. a. Na seji v nedeljo popoldne so vodje zaveznških delegacij stali Turkom nastopne predloge:

Kapitulacije: Obveljajo francoski predlogi, po katerih se mora pred pričetkom sodniškega postopanja obvestiti konzul dotične države, čije državljan je oni, proti kateremu je naperjeno to postopanje. Reparacije: Sprejme se kompenzacija od zaveznikov zahtevane reparacijske vsote (12 milijonov turških funtov v zlatu) s turškimi depotom v Nemčiji in Avstriji, ki je bil izročen zaveznikom. Branijo pa se zavezniki pristati, naj Grčija plača Turčiji reparacije.

Mosul: Zavezniki soglašajo s turškimi predlogi (neposredna ureditev med Turčijo in Anglijo).

Gospodarske klavzule: Sprejme naj se stališče zaveznikov s pridržkom nadaljnjih gospodarskih pogajanj v 6 mesecih.

Izmet-paša je izjavil, da vlad navodil svoje vlade tudi na te predloge ne more pristati in da odklanja podpis od zaveznikov predložene mirovne pogodbe. Konferenca je bila prekinjena, nakar sta francoski delegat Bompard in ameriški

delegat Child posredovali pri Turkih, da bi omogočila sporazum. Njuno posredovanje je ostalo brezuspešno.

Nato so se sestali šefi delegacij, ki so ugotovili, da za nadaljnja pogajanja nemogoča in zato sklenili zapustiti Lausanne.

Angleška in francoska delegacija sta odpotovali že danes, Francozi opoldne. Angleži zvečer. Bompard je pred svojim odhodom sprejel novinarje, katerim je izrazil upanje, da še vendar ni izrečena zadnja beseda in da se bodo pogajanja morda še v kratkem času obnovila. Italijani odpotujejo jutri skupno s Turki preko Milana, odkoder nadaljujejo črti turške delegacije pot s simpionskim ekspresom preko Jugoslavije in Bolgarije. Italijani so še zelo optimistični in menijo, da se bodo pogajanja prav kmalo zopet nadaljevala.

Izmet-paša je danes sprejel novinarje, ki jim je izjavil, da dosedaj od predstava konference še ni dobil nikakega obvestila, ali je konference končana ali samo prekinjena. To je važno zaradi tege, ker je bilo premirje sklenjeno samo za čas, dokler trajajo mirovna pogajanja.

Zopečni atentat na Stamboliškega

BOMBA V GLEDALIŠČU. — STAMBOLJSKI NEPOŠKODOVAN. — ATENTATOR KOMUNIST.

Sofija, 5. februarja. s. Pri včerajšnji slavnostni predstavi v tukajšnjem gledališču, ki se je vršila v proslavo 65. obletnice prve predstave v bolgarskem jeziku, je bila v ložo, kjer so se nahajali ministrski predsednik Stambolijski in drugi ministri, vržena bomba, ki je eksplodirala. Vendar sloveskih žrtev ni bilo. Tudi materialna škoda je neznatna.

Beograd, 5. februarja. g. Presburo poroča oficijelno: Bolgarsko poslanstvo v Beogradu je po bolgarskem ministru za zunanje stvari pooblaščen, da sporoči sledeče: Včeraj, 4. februarja ob 10. zvečer je bil izvršen atentat na ministrskega predsednika Stamboliškega, ki je prisostvoval slavnostni predstavi v narodnem gledališču. Žrtev ni bilo, atentator je aretiran, v mestu vlada mir.

Demokratska lista za Maribor vložena

Maribor, 5. februarja. Oblastno načelstvo demokratske stranke v Mariboru je danes vložilo pri okrožnem sodišču kandidatsko listo za mariborsko volilno okrožje. Senat okrožnega sodišča je o njej sklepal že danes popoldne ter jo potrdil. Kandidatska lista je sestavljena takole:

Nosilec liste: dr. Vekoslav Kukovec, minister n. r., nar. poslanec in odvetnik v Mariboru.

Okrajni kandidati:

Brežice-Laško (dva sreza): dr. Fran Roč, odvetnik in župan v Laškem, namestnik Josip Holy, obrtnik v Brežicah.

Celje-Maribor (dva sreza): Ivan Rebek, obrtnik in posestnik v Celju, namestnik Fran Mravljak, gimn. profesor v Celju.

Dolnja Lendava in Murska Sobota, dva sreza: Stefan Kuhar, posestnik v Markišovcih, namestnik Peter Kovač, posestnik in trgovec v Dolnji Lendavi.

Konjice: Fran Petelinšek, posestnik in kolar v Oplotnici, namestnik Fran Serraz, posestnik in kovač v Hebenstreitu pri Konjicah.

Ljutomer-Gor. Radgona: Franc Cvetko, nadučitelj v Vuči vasi, namestnik Janko Horvat, slikarski mojster v Ljutomeru.

Maribor, desni breg - St. Bistrica, St. Gradec (dva sreza): Fran Gumzel, ključavničarski mojster in podžupan v Slov. Bistrici, namestnik Peter Mravljak, obrtnik in posestnik v Vuhredu.

Ormož-Ptuj (dva sreza): Lovro Petrovar, posestnik in Ivanjkovci, namestnik

Častitke naše vlade Stamboliškemu.

Beograd, 5. februarja. p. Povodom atentata na ministrskega predsednika Stamboliškega je ministrski predsednik Pašić brzojavil predsedniku Stamboliškemu in izrazil svojo radost, da atentat ni uspel. Ravno tako je ministar za zunanje stvari dr. Ninčič brzojavno izrazil svoje veselje, da se atentat ni posrečil. Naročil je tudi našemu poslaniku v Sofiji, da poseti Stamboliškega in mu ustno izrazi svojo radost radi neuspeha atentata.

Atentat izvršili komunisti.

Sofija, 5. februarja. Kakor se naknadno doznava, atentat ni delo makedonstvom, temveč delo komunistov. Vlada je odredila, da se aretirajo več komunistov.

Novi češkoslovaški poslanik v Beogradu

Beograd, 5. februarja. g. Češkoslovaška vlada je zaprosila našo vladu za agremnt za novega poslanika v Beogradu Jana Šebo, dosedanega češkoslovaškega generalnega konzula v Hamburgu. Pristanek naše vlade je siguran in gosp. Šebo bo v najkrajšem času imenovan.

Jan Šebo je eden najposobnejših čeških diplomatov. Star je šele 37 let, po poklicu novinar ter odličan gospodarski strokovnjak. Predsednik Masaryk ga posebno visoko cenil. Po prevratu je bil gosp. Šebo češki konzul v Trstu, lani je bil imenovan za generalnega konzula v Hamburgu.

ZAROKA ITALIJANSKE PRINCEZINJE JOLANDE.

Rim, 5. februarja. s. Princeznja Jolanda, nastarejša hčerka italijanske kraljeve dvojice se je danes oficijelno zarokila s konjeniškim ritmofstrom grofom Calvi di Pergolo. Grof Calvi se je v vojni večkrat odlikoval in je bil tudi ranjen.

Kandidati SLS.

Dr. Korošec nosilec liste v ljubljanskem in mariborskem okrožju.

Ljubljana, 5. februarja. Danes se je vršil v hotelu Union zbor zaupnikov SLS, na katerem so bile predložene v odobritev definitivne kandidat-ske liste SLS za ljubljansko in mariborsko volilno okrožje. Današnji zbor je potekel precej mirno in brez incidentov, tem živahniji pa je bil ožji sestanek klerikalnih voditeljev, ki se je vršil že v soboto in na katerem so se bile srdite borbe za kandidate in njihovo razmestitev po posameznih volilnih okrajih.

Na današnjem zboru sta bili sprejeti naslednji kandidatski listi:

Mariborsko okrožje:

Nosilec liste: dr. Anton Korošec.

Okrajni kandidati za volilne okraje Ormož in Ptuj: prof. Ivan Vesenjak iz Maribora; **Trbovlje in Prevalje:** Juri Kuzovnik posestnik v Prevaljah; **Slov. Gradec in Mozirje:** Vlado Pušnjak iz Maribora; **Šmarje:** Jakob Vrečko, posestnik na Ponikvi; **Brezice:** Josip Škoberne, posestnik v Dolskem; **Celje:** Davorin Kranjc, posestnik v Veliki Pirci; **Dolnja Lendava:** župnik Jože Klekl; **Murska Sobota:** Gezo Fichter; **Konjice in Ljutomer:** dr. Josip Hohnjec; **Maribor (levi breg):** urednik Fr. Žebot iz Maribora; **in Maribor (desni breg):** Stefan Faleš, posestnik.

Ljubljansko okrožje:

Nosilec liste: dr. Anton Korošec.

Okrajni kandidati za volilne okraje Logatec, Radovljica: Jože Gostinčar; **Krško in Novo mesto:** prof. A. Sušnik; **Črnomelj:** Josip Nemanjčič iz Metlike; **Kamnik:** Janez Štrcin iz Komende; **Kočevje:** Karl Škulj iz Ribnice; **Kranj:** Janez Brodar iz Hrastja pri Kranju; **Litija:** urednik Fr. Kremžar iz Ljubljane; **in Ljubljana-oka okolica:** Ivan Stanovnik iz Horjula.

Za mesto Ljubljana

Na sobotnem sestanku ni prišlo do sporazuma, zato je zbor zaupnikov prepustil določitev kandidature vodstvu stranke.

Volitve v Pokojninski zavod

Včeraj so bile zaključene volitve v Pokojninski zavod v Ljubljani. V kategoriji nameščenecv sta si kot tekmeča stala nasproti »Zveza društev privatnih nameščenecv in Ljubljani« s svojo nestrankarsko in samo strokovno listo ter združba sestavljena bančno-politična grupa »Združenih zasebnih nameščenecv«. Navzlic velikemu poslodavskemu teroru, v katerem se je v mnogih slučajih nameščenecv direktno in indirektno pretilo z odpustom iz službe, je stanovska organizacija dosegla proti združenim koalicijski bank, »Narodovcev«, klerikalcev, narodnih socialcev, socialdemokratov in komunistov, dobro tretjino oddanih glasov in tudi toliko mandatov. Uspeh »Zveze« za privatnih nameščenecv je prav lep, ako se neglede na veliko in gospodarsko močno nasprotno koalicijo upošteva, da je ta organizacija še čisto mlada — njen ustanovni občni zbor se še niti vršil ni! — ter da je že 5 let obstojela Orehekova organizacija mogla rešiti svoj renome pri teh volitvah samo na ta način, da se je postavila v službo poslodavcev.

Zlasti brezobziren je bil pritisk na nameščenecv in prvi volilni grupi nameščenecv, kar potrjuje izid volitev samih. Čeprav je organiziranih v strokovni »Zvezi« nad polovico uradništva denarnih zavodov, so kandidati »Zveze« ostali v manjšini. Stanovska nezavednost je pri denarnih zavodih tako velika, da si je društvo uradništva denarnih zavodov v Ljubljani pustilo prevrniti lastno kandidatsko listo od nekakega prokurista tukajšnjega bančnega zavoda po nalogu njegovega ravnateljstva. Bančno uradništvo je po večini glasovalo za Združene privatne nameščenecv. Slovenski bančni uradnik je dober zmožen uradnik, vendar se ne zaveda še, kolika moč tiči ravno radi tega v njem. Ni čuda torej, da so bančni zavodi ukinili svojemu uradništvu s 1. januarjem t. l. premikajoč draginjsko doklado, to je v tistem momentu, ko si je pustilo uradništvo razbiti listo svojega društva in pokazalo slabost svoje organizacije. Tudi v drugi grupi je bil organiziran s strani poslodavcev močan teror proti strokovni listi in se je po raznih podletjih grozilo nameščenecv, če ne preda glasovnice svojemu ravnateljstvu. Poslodavec se je izkazal za enkrat še močnejši od nameščenca. Strokovna misel se bo po svojem prvem uspehu gotovo ojačila. Treba je nadaljnega smotranejšega dela, ki ne gleda ne na levo ne na desno, temveč posveča vso svojo pažnjo stanovskim interesom privatnega nameščenecv.

Včeraj popoldne se je vršil skrutinji volitev za občni zbor Pokojninskega zavoda. Rezultati so sledeči:

Na poslodavski strani je bila vložena za II., III. in IV. skupino (trgovina in spedičarja, rudarstvo in kovinarstvo, ostala industrija in obrt) ena kompromisna lista, katere delegati so vsi brez volitev izvoljeni. Ti delegati so: II. skupina: Ivan Jelačin ml., Rudolf Stermeck, Andrej Šarabon, Ivan Avsenek in Jerko Špaventi; III. skupina: Rihard Skubec, inž. Avgust Heinrich, inž. Josip Boncelj in dr. Fran Windischer; IV. skupina: Peter Kozina, Alojzij Križnič, Marjan Ferić, inž. Milan Šuklje, Fran Bonač, Fran Golob, dr. inž. Milan Vidmar in Karl Čelč.

V I. in V. skupini poslodavcev (denarni zavodi in razni poklicni) sta bili vloženi dve listi. V I. skupini je »Združenih

službovalci« in »Zveza denarnih zavodov«. Združeni službovalci so dobili 1314 glasov, ter odpade nanje 5 delegatov. »Zveza denarnih zavodov« je dobila 327 glasov, nanjo odpade 1 delegat. Izvoljeni so: Artur Jakše, dr. Roman Ravnihar, dr. Fran Pavlin, dr. Mirko Božič in dr. Franjo Rosina.

V V. skupini je dobila lista Združenih službovalci 691 glasov, torej odpade nanje 4 delegati, lista Združenih poslodavcev pa 203 glasove in dobil 1 delegata. Izvoljeni so torej: dr. Andrej Kuhar, Rihard Sušnik, inž. Matej Kosmač, dr. Josip Jorič, dr. Adolf Golla.

Na nameščenski strani je bilo ca. 7550 volilnih upravičencev. Oddanih je bilo v vseh skupinah 6241 glasov, volilna udeležba znaša torej nad 82 odst. Vloženi sta bili 2 listi: Strokovna in nadstrankarska lista ter Združeni zasebni nameščenecv.

Strokovna in nadstrankarska lista je dobila 1931 glasov, Združeni zasebni nameščenecv pa 4257 glasov. 53 glasovnic je bilo neveljavnih.

Strokovna in nadstrankarska lista dobila za občni zbor Pokojninskega zavoda 9 delegatov, Združeni zasebni nameščenecv pa 19 delegatov. Izvoljeni so od Strokovne in nadstrankarske liste sledeči: Evgen Lovšin, Valentin A. Urbančič, Fr. Stepišnik, dr. Maks Obersnel, Franjo Lavrini, Valter Lavrenčič, Anton Strmar, Dragotin Gilčvert in Lojze Drenovec. Z liste »Združenih zasebnih nameščenecv« so izvoljeni: Leon Rogelj, dr. Milan Podgornik, Vekoslav Vrtovec, Fran Donadin in Janko Zorko, Stanko Palouc, Ivan Kralj, Julij Zellner, Albert Seltz, Lovro Kuhar, Valentin Kopitar, Alfonz de Berkovič-Celič, Hubert Pelikan, Ante Beg, Božomir Christof, Gustav Pitterle, Fran Skobl, Janko Bukovec, Rado Čelešnik.

V I., II., III., IV. in V. skupini je dobila Strokovna in nadstrankarska lista 311 191, 681, 374 in 374 glasov. Združeni zasebni nameščenecv pa 1254, 889, 265, 1198 in 651 glasov.

Frivolna igra

(Dopis starega slovenskega boreca.)

Celje, 4. februarja.

Ljubljana je bila in je še vedno glavno mesto Slovenije, ker je srce in duša slovenskega imena. Ona je naša učiteljica, naša buditeljica in iz nje črpamo vsi obmejni, narodno manj konsolidirani Slovenci vedno zdrave in sveže sile za naš napredek.

Kako radi bi mi na Štajerskem našli mnogo vernikov, ki bi tudi danes bili prepričani o resničnosti teh stavkov. Toda Vi v Ljubljani nam hočete z vso silo dokazati, da ni res, kar smo zapisali. Napram sramotnemu nastopu vlade, ki je radi volilnih kroglice spodnještajerskih renegatov postavila na celjske ulice jugoslovanske bajonete, da zaščiti zlodejske renegatske izzivanje in žaljenje našega naroda, je ljubljanski tisk, od »Slov. Naroda«, »Jutršnjih Novosti«, »Slovenca« do »Napreka« za Celje in vse štaj. narodne kroge zavzel tako poniževalno in sramotno stališče, da se nam gabi pisati o tem. Zabeležila je pravcata tekma med listi, kdo bo bolj znal služiti hudiču ali belcebubu. Edino »Jutro« je v Ljubljani pokazalo polno in globoko razumevanje za Celje in s tem za ves naš narod na Štajerskem. Ljubljanska gospoda je v veliki zmoti, če meni, da gre pri nas v Celju v narodnih vprašanjih in vprašanjih naše slovenske časti za kako »mladinsko« akcijo. Za tem stoji pri nas vse narodno ljudstvo, ki z ogorčenjem obsoja sramoto in ponižanje, ki so ga nam pripravile hlapčevske duše. Kakor pred leti, tako je tudi tokrat, brez razlike strank, vse složno v obsodbi gnusne kupčije, vse narodni Slovenci in Jugoslavlani Celja in okolice. Ne samo mladina, tudi zreli, osiveli in preizkušeni možje.

Gosp. pokrajinskega namestnika poznamo še iz istih časov, ko je pred septembrskimi dogodki nosil svojo glavo »pokonci na trg«, pa tudi po oni znani usodepolni seji v bivšem deželnem zboru kranjskem, ko sta mu baron Schwarz in dr. Šusteršič dokazala, da je pravzaprav samo on kriv, da je prišlo vojaštvo na ljubljanske ulice, ker je on prosil za vojaško asistenco. Od tedaj pa današnji gosp. pokrajinski namestnik ni več nosil tako pokonci glave po trgu. Naš današnji g. namestnik ima, kakor vidimo, že dolgoletno prakso, kadar treba klicati asistenco.

V Celju niso pokale puške, ni bilo žrtv, ne po zaslugi namestnika, pač pa narodnega meščanstva, ki je znalo zabraniti, da ni prišlo do najhujšega. Moža še ne napravi fantazijska uniformna in »diplomatski« klobuk, ampak srce na pravem mestu in s tem nam je stokrat višji orožnik brez zvezd, ki vrši svojo službo z razumevanjem in srcem, kakor gospod, ki je posut z zvezdami, pa ga je samo bombastična fraza in neodkritosretna pora. Celje so bila od nekdanj vroča tla. Marsikdo si je na teh vročih, a lepih tleh, že razbil svojo glavo. Danes je Celje trdno in mirno slovensko gospodarstvo, ki ne dopušča nobenega netiva za nove požare, ne onim, ki so poprej stopali po nas, niti onim, ki danes pri teh elementih beračijo, pa menijo, da so dovolj drago plačani, da smejo nekažno, ne blati in ne očešati čast in ime našega Celja in narodna čustva vseh štajerskih Slovencev. Celje je s tem dostojno in odločno govorilo. Po viharju ene noči bo sledilo sedaj delo in doledele odgovor za vso frivolno igro z narodnim monosom in njegovo častjo.

„Orjuna“ in namestnik Hribar

Prejeli smo sledeče pismo:

Ljubljana, 5. februarja 1923.

Cenjeni gospod urednik!

Danes ob 12. uri se je zglasila pri pokraj. namestniku gosp. Ivanu Hribarju deputacija »Orjuna«, Udruženja jugoslov. četnikov in »Narodne odbrane« ter mu je prebrala priloženo izjavo.

Ker izide »Orjuna« šele v soboto in je zadeva aktualna, Vas naprošam, da to izjavo blagovolite v Vašem cenjenem listu obelodaniti. — Za protiusluge vedno na razpolago, Vam se naprej zahvaljuje

z odličnim spoštovanjem
uredništvo »Orjuna«.

Izjava se glasi:

Gospod namestnik!

Prihajamo kot zastopniki »Orjuna«, Udruženja jugoslovanskih četnikov in Narodne odbrane. Ker je glavni in edini cilj teh organizacij dobrobit in sreča nacije in države, prihajamo, da Vas poslednjikrat najbolj resno svarimo in povabimo, da prenehate z Vašim političnim početjem, ki ga opazujemo že nad eno leto. To početje kulminira v najbolj izrazitem izražanju Vaše službene pozicije. Ono Vas je dovedlo v zaslepljeni politični strasti tako daleč, da z nogami tepate ugled države in nacije, da pozabljate na svoje dostojanstvo in na svojo preteklost, da sklepate zveze z dednimi sovražniki našega naroda in da njih prepotenco podpirate ter jih pri tem ščitite z bajoneti naše nacionalne armade proti onim osebam, ki so z istimi bajoneti uničili tega sovražnika in katerim se Vi morate zahvaliti, da ste na tem visokem položaju. Vaše početje je preslego že skrajno mejo naše potrpežljivosti. Kličemo Vam poslednjikrat, da prenehate!

Vedite, da se Vaših groženj ne bojimo in da se bomo proti Vam borili z vsemi sredstvi, ki nam stojijo po zakonu na razpolago. Vedite, da imate proti sebi strnjene vrste vseh nacionalistov, držav in in pošteno mislečih ljudi, ki so pripravljeni z najsakrajnejšimi zakoniti sredstvi doseči svoj cilj.

Svarimo Vas poslednjikrat in odklanjamo vsako odgovornost pred javnostjo za posledice, če bi tudi to svarilo ostalo brezuspešno.

V Ljubljani, 5. februarja 1923.

Udruženje jugoslov. četnikov:

Atanazije Ristič.

Orjuna:

Narodna obrana:

inž. Kranjec.

Stanko Znidaršič.

Kakor nam poročajo se je izročitev izjave izvršila na mučno-dramatičen način. Odposlanci organizacij nacionalistov so odklonili roko, ki jo je ponudil g. Hribar. Pokrajinski namestnik je bil v očitnem strahu ter je takoj spodbetka poklical v svojo pisarno službojučega okr. glavarja dr. Senekoviča. Vse bled je poslušal izjavo. Odposlanci niso čakali njegovega odgovora, temveč so se po prečitjanju izjave molče odstranili.

Politične beležke

— O radikalcih v Sloveniji poročajo njihovo beograjsko glasilo »Balkan« sledeče: »V Sloveniji se čuti močno gibanje za radikalno stranko in po vseh poročilih, ki prihajajo v Beograd, ni izključena možnost, da bodo radikalci v Sloveniji definitivno zmagali in dobili veliko število mandatov. Demokrati so propadli. Koroska zapuščajo pristaši v masah, radičevci so odgnani na Hrvaško, socialisti so neznašli. Uspeh je na strani radikalcev, katerih liste bodo: ministar Zupanič, ministra pravde dr. Lazare Markovič in namestnika Hribarja, zraven radikalcev pa bo uspela Šusteršičeva stranka.« — Bog vé, kaj res poročajo naši — ovaj — radikalci v Beograd, da si upajo njihovi listi s tako urnebesno godljo na dan.

— Kdor zna, pa zna. Radič je prejel od nekake hrvaškega dvorja, ki dela na Francoskem, dopis, v katerem drvar sprašuje, je li ne bil mogel na dan 18. marca oddati svoj glas za Radičev republiko pred kakim francoskim županom ali žandarjem ali pred policijo. Naivno pismo priobčuje Radič v svojem »Slobodnem Domu« pod velikim naslovom ter mu dodaje tudi svoj odgovor. Naši ljudje na Francoskem se ne morejo udeležiti jugoslovanskih skupščinskih volitev. Zakaj ne? Zato, pravi Radič, ker spada naš volilni zakon med najskandaloznejše in najkrievnejše zakone na zemeljski obli in je tako napravljen, da izkrivi in zadušil pravo narodno voljo. — Seveda ni treba še posebej poudarjati, da nobeden zakon na svetu ne pozna določbe, ki bi omogočale v inozemstvu živčim državljanom udeležbo na volitvah v domovini. Le med vojno so imeli angleški vojaki na fronti izjemoma glasovalno pravico.

— Ostro sodbo izreka tržaško komunistično glasilo »Delo« o novoustanovljeni ljubljanski Stranki socialističnega delavnega ljudstva, v kateri se se pod devizo »enotne proletarske fronte« združili razni komunistični voditelji in socialistični desničarji. »Delo« obžaluje, da ženejo ustanovitelji nove stranke slovenski proletarijat v oportunisten, nova razočaranja, v nove poraze. V Ljubljani ustanovljena enotna proletarska fronta, v kateri se združujejo komunisti z najbolj desničarskimi elementi Kocmurjem, Peričem, Mihevcem, ki so jih celo socialisti izključili, ni prav nič drugega

nego špekulacija v svrhu zasiguranja mandatov in voditeljskih pozicij na račun delavskega razreda. V drugem članku očita »Delo« bivšim komunističnim voditeljem, da so se razvili v tipične malomeščane, ki so sklenili pri občinskih volitvah v Ljubljani pobratimstvo s cerkvenohierarhistično stranko. Zveza z ljubljanskim knezoškofom in njegovimi kanoniki ter s tistimi socialpatrijoti, ki so bili še za socialistično stranko premalo socialistični, je podlo izdajstvo nad proletarijatom Jugoslavije. Ogorčeno proklanja »Delo« efilate okrog »Delavskih Novic«, ki pehajo slovenski proletarijat v sramoto pred ostalim proletarijatom našega planeta. Imenoma navedla zlasti gg. Klemenčiča, Fabjančiča, Lemeža in Stefanoviča kot »lepo družbo«, ki ribari v kalnem, da bi vlovila mandate in pri tem zavajajo slovensko delavstvo celo v avtonomistično gibanje, da bi slovensko ljudstvo odsekali od bratskega srbskega ter slovenski proletarijat popolnoma izolirali. — Priznati moramo, da so besede »Dela« krepke in da so zadele v črno. Drugo je, ali bodo kaj zalegle. Velik del slovenskega delavstva je, žal, danes dostopen najbednejši demagogiji in zato je verjetno, da ga bodo Fabjančiči, Stefanoviči in njihovi tovariši prav lahko vzeli na vrvice in navzlic ogorčenim protestom načelnih komunistov odpeljali seboj v politično trgovino.

— Demagogija slavi svoje orgije. Po Vojvodini govoriijo zemljoradniški agitatorji kmetom, da jim ne bo treba iti v vojaške, ako pridejo zemljoradniški na vlado. Kakor se vidi, delajo zemljoradniški konkurenco Radiču in razlika je samo v tem, da vojvodinski kmetje niso tako zaostali kot njihovi hrvaški tovariši in zemljoradniški agitatorjem se navadno slabo godi. Tako so se našli taki agitatorji te dni v Čurugu in so morali bežati pred kmeti, ki niso bili dostopni za njihove argumente.

Po svetu

— Protizidovski pokret v Rumuniji Univerzitetna mladina v Jasu na Rumunskem je na vseh fakultetah zabranila vstop židovskim študentom. Oni židi, ki so kljub temu skušali iti na predavanja, so bili krvavo pretepeni. Univerzitetni svet je radi tega na vseh fakultetah ustavil predavanja za dvajset dni.

— Razmejitev med Češkoslovaško in Madžarsko. Na seji Zveze narodov dne 1. t. m. so izjavili delegati Češkoslovaške in Madžarske, da sprejmejo predlog Zveze narodov, po katerem bo ta oskrbela določitev meja med obema državama.

— Nemško-ruska pogodba, ki je bila sklenjena lani v Rapallu, je 1. t. m. stopila v veljavo. Ratifikacijske listine sta isti dan izmenjala v Berlinu ruski po slanik Krestinski in nemški zunanji minister Rosenberg.

— Usmrtnice Niewiadomskiego. Kakor smo že poročali, je bil dne 31. januarja zjutraj v varšavski trdnjavi ustreljen morilec bivšega predsednika poljske republike Narutowicza, slikar Niewiadomski. Bil je do zadnjega trenutka miren. Ko se je poslovil od svoje rodbine, sta mu hčerka in njen ženin izročila dve rozi in sicer eno belo in eno rdečo — poljske narodne barve. S temi cvetkami v roki je šel Niewiadomski v smrt in po usmrtnitvi so mu položili cvetke v rakev. Pred usmrtnitvijo je prosil vojake, naj pomerijo v glavo, da ne bo dolgo trpel. Stopil je sam pred mrtvaški kol in pomagal naredniku pri zavezavanju očes. Smrt je nastopila takoj, ker so ga zadele vse štiri kroglice v čelo. Truplo so pokopali začasnó v varšavski trdnjavi, po zakonito določenem času pa je izročil rodbini.

Prosveča

Ljubljanska drama.

Torek, 6.: Zaprto.
Sreda, 7.: »Ugrabljene Sabinke«. Izv. Četrtek, 8.: »Madame Sans Genes«. D. Petek, 9.: »Ugrabljene Sabinke«. E. Sobota, 10.: »Za pravdo in srce«. Izv. Nedelja, 11.: ob 3. pop.: »Živi mrtvec«. Izv. ob 8. zv.: »Ugrabljene Sabinke«.

Ljubljanska opera.

Torek, 6.: »Prodana nevesta«. E. Sreda, 7.: »Nižava«. B. Četrtek, 8.: »Gorenjski slavček«. C. Petek, 9.: Zaprto.
Sobota, 10.: »Mefistofeles«. D. Nedelja, 11.: ob 3. pop.: »Rigoletto«. Izv. Ponedeljek, 12.: Zaprto.

Mariborsko gledališče.

Torek, 6.: »Traviata«. B. Sreda, 7.: »Faust«. Izv.

Prodana nevesta na ljubljanski operi. V torek dne 6. februarja poje v »Prodani nevesti« vlogo Marinke gđ. Zikova ter vlogo Vaška prvič g. Bratuž. Predstava se vrši za red E.

Ljubljanska drama pripravlja novo uprizoritev znane Schönthauove veselice iz življenja gledaliških »smir«, vezabavne »Ugrabljene Sabinke« z gg. Putjato in Rogozem v glavnih vlogah; nanovo uprizori tudi A. Medvedovo dramo »Za pravdo in srce«.

Gledališki abonenti v Ljubljani se vnovič naprošajo, da vplačajo do najkasneje 10. februarja zapadle obroke; isto velja za uradniške abonente (peti obrok).

Proslava 65letnice sofijskega gledališča. V nedeljo so se pričele povodom 65letnice sofijskega narodnega gledališča ob navzočnosti delegatov iz vseh slovenskih držav velike slovesnosti. Ve-

liko važnima vladna stasla za delegata iz naše kraljevine. Ministrski predsednik Stambolijski je otvoril slavnosti s zamimim govorom, v katerem je naglašal potrebo zbližanja vseh južnih Slovanov.

Sport

Postavljam vse smučarje in turiste, da si ogledajo krasen turistovski film »V burji in ledu«, ki ga predvaja od 5. do 7. t. m. »Kino Tivoli« v Ljubljani. Film kaže turo na Matterhorn v Švici in je poln prekrasnih naravnih lepot in poln turistovskih zanimivih situacij. Ker so ravno taki filmi jako redki, osobito še pri nas, je tem važnejše za vse sportnike, da si film ogledajo ter s tem omogočijo tudi pozneje prednašanje sličnih filmov.

Zagreb: V petek sta se vršili zadnji dve prvenstveni tekmi jesenske nogometne sezone. Viktorija je proti vsemu pričakovanju porazila Ilirijo s 1 : 0 (0 : 0). Concordia pa je porazila s 4 : 0 (1 : 0). Sparto, čeprav se je za borila prav po žrtvovalno, Concordia pa igrala zelo slabo. Ob končanem boju za prvenstvo stoji Hašk s 25 od 28 dosegljivih točk na prvem mestu. Na drugem je Concordia, na tretjem Gradjanski.

Dunaj: Vienna je v nedeljo porazila Amateurje s 4 : 3 (2 : 2), dasi je bila javnost prepričana o zmagi Amateurjev, WAF je zmagal nad Sportklubom z 2 : 1 (0 : 0), WAC pa je podlegel Herthy v razmerju 3 : 1 (0 : 0). V drugem razredu Donau : Gershof 3 : 1 (0 : 0), Phoenix : Sportfreunde 2 : 1 (0 : 0). **Prijateljske tekme:** Simmering : Wacker 2 : 2, Floridsdorf : Slovan 2 : 1, Admira : Donaustadt 6 : 1, Hakoah : Nussdorf 5 : 0.

Barcelona: F. C. Barcelona je v nedeljo porazil dunajski Rapid s 4 : 3.

Fürth: V Fürthu se Spielvereinigung Fürth premagal monakovski klub Bayern s 5 : 0 in s tem postal prvak Bavariske.

Berlin: Po enaki igri med reprezentancama Berlina in Leipziga je zmagalo prvo moštvo z 1 : 0.

Objave

• **Pevski zbor »Glasbene Matice«.** Danes, v torek ob 6.15 zvečer pevska vaja za moški zbor. Vsi! Odbor.

• **Sokolsko društvo Ljubljana II.** priredi na pustni torek dne 13. februarja ob 8. uri zvečer v dvorani hotela Tivoli plesni večer. Dostojne maske dobrodošle. Sodeluje godba Sokola I. Poleg godbenih točk in plesa bodo na programu tudi druge velezabavne točke; vse priprave so že v najboljšem teku, tako da bo nudil ta večer vsakomur obilo zabave in razvedrila. Nihče naj torej ne zamudi te prireditve, za koje siljajen uspeh že v naprej jamčijo vse dosedanje družabne prireditve Sokola II.

• **Sokol v Kranju** priredi v soboto 10. t. m. ob 20. uri v lastnih prostorih svojo običajno maskerado. Sodeluje godba Dravske divizije. Vstop le proti vabilu. Predprodaja vstopnic in trgovini Ferd. Sajovica. Kdor bi pomotoma ne bil vabilen naj sporoči društvu enemu tajniku.

• **Sokolska maskerada v Celju** se vrši kakor običajno tudi letos na pustno nedeljo, dne 11. t. m. v vseh gornjih prostorih celjskega Narodnega doma.

• **Plesni večer ljubljanskih natakarev.** V četrtek dne 8. t. m. se vrši pod pokroviteljstvom ge. Terezinke Toneževne in g. Frana Kavčiča, predsednika gostilničarske zadruge, v veliki dvorani Narodnega doma natakarski ples. Pri prireditvi igra godba Dravske divizijske oblasti. Opozorjamo zlasti na ameriški bar, kjer se bodo dobila tudi dobra pokrepčila.

• **»Mladinska zveza« v Ljubljani.** Dne 6. t. m. ob pol 20. se vrši predavanje »O smrti« v tajništvu, Narodni dom I. nad. Za člane poset obvezen. Po članih vpeljeni gosti dobrodošli. Odbor.

• **II. redni občni zbor Zdravniškega društva v Mariboru** se vrši v četrtek, dne 8. t. m. ob 6. zvečer v prostorih restavracije Maribor v Mariboru, Grajski trg, s sledečim dnevnim redom: 1.) čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2.) poročilo odbora, a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) preglednikov računov. 3.) Volitve novega odbora. 4.) Poročilo prim. dr. Robiča o glavni skupščini Jugoslov. lek. društva v Sarajevu in predlog o načinu kako bi se vsi slovenski zdravniški združili v enotno organizacijo. 5.) Slučajnosti.

• **Društvo najemnikov za Slovenijo v Ljubljani** opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 7. februarja ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije sv. Petra cesta št. 12, pritično, desno.

• **Cvetlična reduta »Primorja«.** Podpisani odbor se tem potom najprisrčnejše zahvaljuje čisl. damskemu odboru z gospo dr. Baltičevo na čelu kakor tudi vsem ostalim dobrotnikom in prijateljem kluba, ki so s svojimi naklonili in prisotnostjo omogočili tako sijajni, gromotni in moralni uspeh »Cvetlične redute« dne 3. t. m. Odbor S. K. Primorje.

• **Na Lovskem plesu v Ljubljani** 2. t. m. se je izgubila iz zapestnice v zlatem obrobljena broška obstoječa iz 5 svetloredkastih kamnov in 4 malih biserov. Pošten najditelj se prosi, da jo odda proti dobri nagradi pri hišniku Narodnega doma.

• **Zatekel se je v Ljubljani** v nedeljo mlad pes volje pasme. Sliši na ime Jaka. Kdor bi kaj vedel o njem, naj to sporoči proti dobri nagradi na naslov: Kozinc, Prule, Mestna hiša.

Inozemskim naročnikom, ki so z naročnino za preteklo leto na dolgu, bomo z jutrišnjim dnem list ustavili. Ako se nanj reflektirajo, naj zaostalo naročnino nemudoma poravnajo in naročnino obnove, na kar se jim bodo vse ukinjene številke naknadno poslale. — Uprava »Jutra«.

Kraljica zbolela. Kraljica Marija je zbolela za angino in po nasvetu zdravnikov ne sme zapustiti dvora.

Nemški polk v Mariboru? Iz Maribora nam poročajo: V izvršitvi pakta, ki je bil s posredovanjem nemškega štireraznega sklenjen med štajerskimi Nemci in nemškutariji ter radikalno stranko, bo premeščen v Maribor vojvodinski nemški polk. V tem oziru so posredovali pri Pašiču predstavniki glavnega odbora nemške stranke, češ, da naj omogoči vojakom nemške narodnosti službo v kakem nemškem kraju. Maribor je torej očitno od vlade proglašen že za nemško mesto!

Prva čajanka Orjune v Zagrebu. V nedeljo se je vršila v Zagrebu prva čajanka Orjune, katere se je udeležilo veliko število občinstva, posebno omladincev. Ob 10. zvečer je prišel minister n. r. Svetozar Pribičević, viharo pozdravljen. Na zahtevo mladine je imel govor, v katerem je naglašal naloge nacionalne mladine v narodu in pomen nacionalističnega pokreta.

Napad na notarja Sorlija. V Podgradu v Istri opravljajo županske posle, kadar je zadržan župan, tamkajšnji podžupan, priljubljeni narodni notar Tomo Sorli. Ko je pred kratkim tamkajšnja fašistovska organizacija priredila ples, se notar Sorli je prireditve ni udeležil, za kar ga je fašistovski glasilo »Popolo di Trieste« ljuto napadlo. Prošlo soboto zvečer, ko se je notar Sorli vračal domov iz bufeta Volk, so ga pred Pirčevo hišo, kjer ima svoj sedež »Fascio di combattimento«, obstopile tri osebe in ga pozvale, da jim sledi v prostore fašista. Ko se je notar temu uprl, so ga hoteli s silo odvesti v lokal. Kakor poroča »Edinost«, mu je neki Lombardo nastavljal revolver na prsa, druga dva pa sta ga potiskala proti fašizmu. K sreči je v tem trenutku prišel v bližino občinski tajnik Makarović, nakar so napadalec spustili notarja in se delali, kot da se ni nič zgodilo. In kdo so bili napadalc? Bili so občinski zdravnik dr. Balbo in državna učiteljica za italijanski jezik Lombardo in Polizzi, katerima plačuje občina stanovanje. Vsi trije napadalec so naslednjega dne na ovadbo notarja Sorlija pri postaji karabinierjev najli svoj čin. Maršal karabinierjev hoče zadevo »in amicia« poravnati. Take so razmere v Istri.

Kako potuje g. Nikola Pašić. Ministriški predsednik g. Nikola Pašić se je v soboto iz Skoplja vrnil v Beograd. Kakor smo že poročali, se je g. Pašić vozil s svojim spremstvom na agitacijskem potovanju s posebnim vlakom. Poleg svojega specialnega vlaka je imel Pašić na razpolago tudi izvidno lokomotivo na progi Beograd - Skoplje. Vsi potniški vlaki, ki so bili na progi, so morali propuščati Pašičev vlak, vsled česar so imeli velike zamude. Potnikom, ki so se čudili čakanju, se je pripovedovalo, da se pričakuje divni vlak, vsled česar so bili vsi radovedni. Ko pa se je zvedelo, da so železniški uslužbenci potegnili občinstvo, je nastalo ogorčenje in mnogi so vpraševali, od kdaj je g. Pašić postal avreren v naši državi.

Jugoslavljan v Vladivostoku. Kakor poroča »Hrvatski Glasnik«, ki izhaja v Chicagu, se nahaja na daljnem azijskem vzhodu, v Vladivostoku, veliko število Jugoslavljanov, ki so pod varstvom Francije. Večina njih se želi povrniti v Jugoslavijo, a manjka jim sredstev za povratek.

Italijanska šola v Ajdovščini. V nedeljo je bila v slovenski Ajdovščini na Goriškem otvorena italijanska ljudska šola. Otvoritev so se udeležile vse fašistovske organizacije iz bližnje okolice. Šolo bodo obiskovali seveda slovenski otroci, ker italijanskih tam sploh ni.

Japonski profesorji v Jugoslaviji. Naši gospodarsko - šumarski fakulteti v Beogradu in Zagrebu sta obiskala te dni dva japonska profesorja: dr. Mitsunaga Fujioka z univerze Fukuoki in Tejiro Miura z visoke šole za agrikulturno in šumarsko v Murioki. Oba profesorja se nahajata na dveletnem študijskem potovanju po Evropi. Kakor se vidi, žilavi in marljivi japonski narod ne zaostaja glede kulturnega in ekonomskega pospeševanja svoje domovine.

Občinski odbor celjske okolice občin za silo zopet funkcionira. Zadnja občinska seja je bila sklepna in se je posvetila zopet gospodarskemu delu. V začetku seje je socijalistični klub podal izjavo, v kateri obžaluje razne več ali manj obojne napade članov njihovega kluba na posamezne odbornike drugih strank. Dokler se slični incidenti ne ponovijo, je redno delovanje občinskega odbora zagotovljeno. Vidi se pa, da v socijalističnem klubu samem ni več edinstva. Bernotova socijalistična stranka tudi v Celju in v okolici izgublja na terenu.

Vlada in konkurz tvrdke Hacker & Kraus. Naš dopisnik iz Beograda nam sporoča, da se finančno ministrstvo živahno bavi s slučajem konkurza brzaške tvrdke Hacker & Kraus, ki so

je bavila z izvozom dinarja. Ako se vest o postopanju na škodo našega dinarja potrdi, bodo vsi prizadeji jugoslovanski klijenti falitne tvrdke strogo kaznovani.

Nacrtni pravilnika o delavnem času. V ministrstvu za socialno politiko se bo dne 26. februarja vršila konferenca strokovnjakov za izdelavo načrta pravnika o regulaciji delavnega časa v industrijskih, obrtnih in trgovskih podjetjih na podlagi zakona o zaščiti delavcev.

Z ljubljanske univerze. Na ljubljanski univerzi je bilo v zimskem semestru 1922/23 vpisanih 1257 slušateljev in slušateljic, in sicer: na tehniški fakulteti 422 slušateljev in 6 slušateljic, na juridični fakulteti 327 slušateljev in 4 slušateljice, na filozofski fakulteti 240 slušateljev in 51 slušateljic, na teološki fakulteti 111 slušateljev in na medicinski fakulteti 83 slušateljev in 13 slušateljic. Inskripcija za letni semester traja od 14. do 20. februarja. Letni semester se zaključuje dne 28. junija.

Uspeh semestralnega zaključka na tehniški srednji šoli v Ljubljani. Na tehniški srednji šoli je bilo koncem I. semestra vpisanih 493 rednih in 97 izrednih učencev, oziroma hospitantov. Uspeh je bil dober in jih je padlo z enim nezadostnim redom 39, z dvema ali več nezad. redi pa 35. Zavod obstoja iz sledečih oddelkov: višja stavbna šola s 4 letniki, višja strojna šola s 4 letniki, stavbna rokodelska šola s 2 tečajema in pripravnimi tečajema, strojna delovodska šola s 2 letnikoma, elektrotehniška delovodska šola s 2 letnikoma, mizarska mojstrska šola, kiparska šola (2 letnika) in ženska obrtna šola za šivanje in vezanje.

Odlikovanje. V nedeljo zvečer je dopel v Ljubljano šef kabineta ministrstva prosvete g. Jovanović z gospo Dedijer, podpredsednica ženskega pokreta iz Beograda v službenih zadevah. Gospa Dedijer je dospela v svrhu proučevanja našega gospodinjanskega šolstva. Tekom podelitve sta si ogledala gospodinjinsko šolo v Mladiki in bila navzoča pri kosilu gojenk. Pri tej priliki je izročil šef kabineta g. Jovanović gospodinjici Jerici Zemljanovi, voditeljici gospodinjinske šole v Mladiki in nadzornici gospodinjinskih šol v Sloveniji za izredne in velike zasluge na polju gospodinjanskega šolstva v navzočnosti ravnatelja zavoda g. Juga, učiteljskega zbora in gojenk odlikovanje z redom sv. Save petega razreda. Odlični učiteljici in strokovnjakini iskreno čestitamo!

Franc Fabinc f. V soboto zvečer je nenadoma umrl profesor državne trgovske šole v Ljubljani Franc Fabinc niti 41 let star. Pokojnik je bil nadarjen in prav agilno mož. Začel je učiteljevati na mestni ljudski šoli v Ljubljani in bil nato odločen in pogumen napredni učitelj na Jesenicah. Tam je imel hude borbe s klerikalci in nemškutariji, ki jih je pobijal z besedo in peresom. Zato ga je na pritisk tedaj vseмогоčne SLS slovit Kaltenegger kazensko pognal v hribe. Klerikalni teror mu je zlomil voljo. Ko je omahnil, je bil takoj premeščen na Dobrovo pri Ljubljani in nato v Ljubljano. Postal je bojevit vodja Slomškarev in urednik slomškarskega »Slovenskega učitelja«. Obenem je vztrajno nadaljeval svoje študije ter se usposobil za trgovsko šolo. Bil je tudi literarno delaven. Bolehal je na razširjenju srca in po kratkem bolehanju podlegel. Ostavila mlado ženo z dvema otrokoma. Pogreb bo danes v torek ob 14. uri iz Židovske steze.

Smrtna kosa. V nedeljo zvečer je umrla v Ljubljani v starosti 81 let ga. Karolina Hočevar, mati prof. g. Kuna Hočevarja. — V Baderni v Istri je umrl župnik Fran Gorec, ki si je s svojim delovanjem med istrskimi seljaki pridobil velike zasluge. Blag jima spomin!

25letnica poroke praznuje jutri dne 7. februarja mestni učitelj g. Lojze Potočnik v Ljubljani. Vestnemu učitelju in vrlému narodnemu delavcu, ki že nad 27 let deluje na kulturnem in narodnem polju, želimo, da bi preživel še dolga leta s svojo zvesto družico v zdravju, sreči in zadovoljstvu. Živela ljubljana!

Himen. Poročila se je ga. Milka Arženšek, roj. Zagar, trgovka in gostilničarka v Stranich z g. Al. Sivecom. Bilo srečno!

Vodnikova proslava v Šiški. Prošlo soboto je društvo za zgradbo Sokolskega doma v Šiški proslavilo rojstni dan častiljivega starostne in začetnika Slovenske umetne pesmi s prav ljudskim programom, ki pa je daleč zaostajal za lanskim. Kvartetu je sledila dobro izvedena igra, za kar gre v glavnem priznanje g. Koviču, katerega zdrava komika zabava občinstvo pri vseh prireditvah in ga zdraži do solnčnega smeha. Igra je bila dostojno, na mnogih mestih naravnost res dobro dovedena. Svojo vlogo je odigral v superlativu g. F., ki nam je podal pravega idealnega zaljubljenca s svojo nefingirano čustvenostjo naravo. Zadovoljivi so bili g. B. in ga. O., da naša ljubljanka Pavleta in Jožeta, ki s svojo komiko zadovoljita občinstvo vedno in pri vsaki prireditvi, niti ne omenjam. Vsi odmorji in glavna zabava so bili posvečeni železniškemu godbi, srčolovu in skriblumu Lijeju, dokler niso bežeče ure stekle in nas ni pozdravila polna luna. — M. I.

Lesene hiše za nalezljive bolezni. Beograjsko časopisje poroča, da je ministrstvo za narodno zdravje naročilo iz Nemčije na račun reparacij 200 lesenih

hiš, ki se bodo uporabljale kot bolnice za nalezljive bolezni.

Avtomobilna prometna d. d. v Ljubljani nanaša cenj. obitvstvu, da povzika z dnem 11. februarja vozne cene na vseh svojih progah za 25 odst. ter na progi Ljubljana-Blagovica za 20 odst. do sedanjega cenika.

Preprečena železniška nesreča. Pri Sesevatu v zagrebški okolici bi se bila prošli petek skoraj pripetila velika nesreča. Osební vlak Zagreb-Novska je bil ustavljen pred postajo Sesevate, ker so bili tiri na postaji zastavljeni z vozovi. Komaj se je bil ustavlil vlak iz Zagreba, ko se je pojavil osebni poštni vlak, odhajajoč iz Sesevate, s polno paro, vozeč proti stoječemu zagrebškemu vlakcu. Strojevodja stoječega vlaka je začel voziti nazaj dočim je strojevodja osebne vlaka dal »kontra«, kar je zelo nevarno, kadar je vlak v polnem teku. Potniki osebne vlaka, videč veliko nevarnost, so začeli skakati iz vozečega vlaka, da se rešijo. Edino pravilnomo funkcioniraju vseh zavor in spretnosti strojevodje Lončarja, se je zahvaliti, da se je preprečila katastrofa, kajti le neznatna distanca je šlo oba stroja, ko sta se vlaka ustavila.

Največja oljnat slika v Mariboru. Iz Maribora nam poročajo: Pred dnevi je dovršil mariborski slikar Franjo Krajnc oljnat sliki, ki je menda največja v Mariboru, kajti visoka je blizu 2 m, dolga pa skoro 4 m. Slika predstavlja bisier Slovenije — naše rajsko lepo Blejsko jezero z vilo, ki je sedaj last našega kralja. Naročil je sliki neki beograjski ljubitelj umetnin in bo dičila steno nekega beograjskega ministrstva. Slika, dovršeno delo našega umetnika-domačina, je za nekaj dni razstavljena v prostorih gostilne g. Antona Kostomaja v Prečni ulici v Mariboru, kjer si jo lahko vsakdo ogleda.

Zanimiv dogodek v Zagrebu. Včeraj, ob 11. uri, ko so zagrebške ulice najbolj živahne, so ljudje opazili, kako se je spenjal neki človek po žici na stolp katedrale. Ko je prišel do križa vrh stolpa, se je nagnil in pozdravljal, mahaje s kapo, na trgu zbrano množico naroda. Nato se je z višine 100 metrov pričel po leti poti spuščati navzdol, ko pa je prišel 20 m od tal, je izginil skozi okno v stolp. Občinstvo je šlo v cerkev, da bi ga izsledilo, a je že izginil. Govori se, da gre za velikega defraudanta, ki je po neveril nad deset tisoč Din. Policija je čudnega neznanca sicer vse dan iskala, a zaman.

Invalidski ples v Mariboru. Iz Maribora nam poročajo: Sinoči se je tu vršil lepo uspešni invalidski ples, katerega se je udeležil tudi državnozborni kandidat državnih namestencev in invalidov profesor Fran Mravljak iz Celja.

Iz Hrastnika smo prejeli: V prvem poročilu o Koroščevem shodu se nam je vrnila neljuba pomota, katero resnici na ljubo popravljamo: Korošica ni vozil ravnatelj Burger, pač pa Aloja Loger... Ker sta si politično oba nad vse sorodna, ni čudno, da smo ju v naglici zamenjali.

Velika nova tovarna za čevlje. V Rumi je prošli teden pričela z delom velika tovarna za obuvale, katere kapaciteto cenijo tako visoko, da bodo mogli njeni izdelki kriti baje potrebo cele Slavonije.

Izlet na Kum. Člani celjskega odseka savijske podružnice SPD so napravili na Svečnico izlet na Kum, kjer leži še precej anega. Krasni solnčni dan je nudil diven razgled po beli zimski pokrajini.

Hud mraz v Macedoniji. Iz Bitolja poročajo, da je v Macedoniji v zadnjem času zavaladal hud mraz. Barometer pokazuje 20 do 25 stop. C pod ničlo.

Stavka v Slavonskem Brodu končana. V veliki tovarni za izdelavo vagonov v Brodu je pred dvema mesecema izbruhnila stavka. Sedaj je vodstvo tovarne izjavilo, da je pripravljeno pogajati se z delavstvom v svrhu obnove obrata. Delegati delavcev so se pozivu tovarne odzvali pod pogojem, da med tovarno in delavstvom posreduje delavski nadzornik v Osijeku. Uputi je, da pride do sporazuma in da se z delom v kratkem zopet prične.

Čevlji domačih tovarn Peter Kozina & Ko. z znamko »Peko« so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Požar. V Arclinu pri Vojniku je uničil ogenj kozolec posestnika Zumra. ki je bil k sreči prazen. Kako je nastal ogenj, doslej še ni dognano.

Morilci družine Matek izsledeni. V drugi polovici decembra so se po Hrastniku in Trbovljah nenadoma pričele razširati senzacijske vesti, da je orožništvo izsledilo morilce pred tremi leti v Sv. Juriju ob Sirju umorjene družine Matek. Govorica je šla od ust do ust, iz kraja v kraj in je vsak še marsikaj pridelal. Imenovala so se tudi razna imena, med drugim Franceta Marčiča iz Hrastnika, ki ga je ljudska govorica končno napravila v silni nepremišljenosti za morilca. Marčič je bil namreč ravno takrat aretiran, ne da bi ljudje vedeli, zakaj. Senzacijska vest je prišla končno celo v časopisje in jo je objavilo tudi »Jutra«.

Po naših popolnoma zanesljivih informacijah pa se je Francetu Marčiču zgodila z nepremišljenim besedičenjem velika krivica in spravilo obenem vse njegove najožje in bližnje sorodnike v jako neprijeten položaj. Da se ne bi med narodom v Hrastniku, Trbovljah in okolici širilo še vnaprejš podobne vesti, izjavljamo, da je bil Franc Marčič aretiran samo zaradi vojaške službe in da so vse vesti o kaki njegovi soudeležbi pri umor

ru rodbine Matek samo prođ ljudske domišljije in nepremišljenosti. Toliko v pojasnilo in obenem tolažbo vsem sorodnikom Franceta Marčiča, ki so jim te govorice prizadejale toliko nepotrebnega gorja.

S sankcni v smrti. V Vinkovcih se je sankal te dni neki šestletni deček na malih sankah. Spustivši se z brega v dolino je naletel na nezavarovan vodnjak, padel vanj in utonil. Sele zvečer so dečka pogrešili. Našli so ga mrtvega v vodnjaku.

Ustrelil se je, ker so ga boleli zobje. V Grahovem v Hercegovini se je ustrelil zemljoradnik Vlaho Vujačić, ker so ga boleli zobje in ni mogel prenašati velikih bolečin.

Železniški »specialista«. Beograjski policiji se je posrečilo prijeti davno iskane tatus in vojnega begunca Milorada Dimitrijeviča, specialista v železniških tatvinah. Dimitrijevič je hodil vedno v uniformi z železniškimi oznakami, z železničarsko svetilko v roki in se je vozil vedno od postaje do postaje in ponosil. V vlakcu je »razmeščal« potnike, dobijal od njih napitnino, v gneči pa iskal po tujih žepih denarce in se tako »pošteno« preživljal. Sam priznava, da so njegove tatvine zelo številne, ali da so vse tako malenkostne, da se nobene več ne spominja.

Mlad tat. Pri beograjski policiji je končana preiskava proti 19letnemu tatu Vlastimirju Bekiču, ki je bil v teku enega samega leta dvajsetkrat zaprt. Sumilo se ga je najrazličnejših tatvin in tudi, da je lansko leto organiziral in vodil tatvinsko bando, ki je vršila po Beogradu razne tatvine. Bekič sicer tajni, ali že iz njegovih priznanj se vidi, kako vastranski tat je bil ta mladi človek. Ukraedel je vrečo sladkorja v vrednosti okoli 1000 Din, zaboj sveč v vrednosti okoli 800 Din, zaboj s posodo v vrednosti 1000 Din, zopet vrečo sladkorja v vrednosti 700 Din, vrečo kave in drugega blaga v vrednosti 2000 Din. Še nekaj takih tatvin in razne manjše tatvine v tramvaju in na trgu je izvršil Bekič po lastnem priznanju, na sodišču se bo pa najbrže zvedelo še več.

Ljubljanski drobiž. V nedeljo dopoldne so v drevoredu »Zvezda« vzbudili veliko pozornost na drevinah nabiti lepki prof. dr. Lorgerja z naslovom »Skandali Neverjetna senzacija!«, s katerimi so bile nekatere osebe izročene javnemu zasmeševanju. Tak način samobrambe, pa naj bi bila tudi upravičena, gotovo ni na mestu. Policija je skrajno žaljive letake odstranila in se bo sedaj med dr. Lorgerm in razlajenci razvila zanimiva pravda zaradi razlajanja časti in nevarnih groženj. — Včeraj so podrl leseno ograjo okrog palače Ljub. kreditne banke. V modernih kavarnih in restavracijskih prostorih opravljajo sedaj zadnja dela in je soditi, da bo ta največja ljubljanska palača kmalu izročena svojemu namenu.

Drobne vesti. Na glavnem kolodvoru v Ljubljani je bil potniku Čestmiru Vokvariku iz Českoslovaške ukraden potni kovček, v katerem je imel stvari v vrednosti 28.000 kron. — Jerici Sebat na Poljanskem nasipu je bila ukradena zlata ura, vredna 5000 kron. — Kolesi sta bili ukradeni Alojziju Vetrhu v Sodni ulici in Josipu Goljevščku v Kolodvorski ulici.

Dopisi

TRBOVLJE. Slovenski materi-Dimnikovi v mrtvaški album! Blagor Ti, naša mati, da ležiš in počivaš globoko v domači zemlji, katero si tako ljubila in ona Tebe. Gorje Tebi, ako bi danes vstala — danes v petem letu našega osvobodjenja. Videla bi v svoje največje ogorčenje in neizmerno žalost, da živjajo oni — ki so pred leti na Tebe pljavali, Te s palčami tepli, obmetavali z gnjilimi jalci in sadijem, takrat, ko si vršila svojo sveto domovinsko dolžnost v Celju, Ptulju, Mariboru kot predsednica C. M. podružnice — da oni živjajo vse dobro te naše vlade, da one naša Slavija pestuje, dočim bje svoje udane sinove po ustih, kakor so bili nekdanj Tebe, danes zaščiteni tuji Nemčurji — naša majka! Blagor Ti, da ne vidiš sramote!

BELTINCI V PREKMURJU. Grofica Zichy veleposestnica v Beltincih, je nazakala uradnikom agrarne reforme posebne noveletne nagrade. O stvari so pisale tudi že »Novine«, vendar pa ima zadeva še temnejše ozadje. Javno se že namreč govori, da je »milostljiva grofica« že vedela, zakaj je to storila. Prepričana je namreč, da se bodo uradniki zavzeli za nerazdeljivost grofov. zemlje in ima baje v tem oziru že precej uspeha. Ker je tukajšnje ljudstvo siromašno in v resnici nujno potrebuje zemlje, opozarjamo merodajne kroge, da bi tako postopanje odbilo ljudstvu vse zaupanje v državno upravo, ker bi se pokazalo, da oblasti ne samo moralčno, ampak tudi dejanski podpirajo težnje njihovih nekdanjih tlačiteljev, madžarskih grofov. Odločno pa moramo ugovarjati temu, da

se gotovi ljudje kar javno po gostinčah zavzemajo za interese grofica. Toliko za enkrat.

Veliki pustni korzo Slavčeva maskerada

Pustna nedelja 11. februarja
v vseh prostorih
hotela „Union“ v Ljubljani!

Slovenski javnosti!

Prepotrebno prosvetno delo dijaštva med narodom se zopet obnavlja, po vso ru in stopnjah nekdanjega akademskega ferijalnega društva »Prosveta«, ki je pred vojno uspešno delovala po slovenski zemlji z ustanavljanjem knjižnic, pripravljanjem poučnih izletov in poljudnih predavanj. Za procvit vsega, kar tvori napredek Slovencev v tistih časih, je tako delujoča »Prosveta« mnogo doprinesla. Žal je njo, izraz tedanje energije slovenskega dijača, zatrla svetovna vojna.

In od tedaj, ko so »Prosvetaši« prenehali stopati med narod, je vsak stik intelligence z njim zamrl... vse to iz nezaznane dolžnosti intelligence do manj izobraženih mas naroda. Na to dolžnost je pozabila tudi intelligencija, ki je izšla iz kmetijskih in delavskih hiš.

Da na eni strani nadaljuje tradicionalno delo prednikov, na drugi odpomore naraščajočemu klucu z dežele po knjigah in predavanjih je »Centralno tajništvo jugoslovanske napredne omladine za Slovenijo« stvorilo odsek »Prosveta«, ki je prevzel ves program razpuščenega prednika, zbira delavcev na polju ljudske prosvete, prispevke in knjige in ustanavlja po društvi, občinah in šolah ljudske knjižnice in prireja predavanja.

S tem delom je napredno dijaštvo pravkar pričelo. Položilo je že temelj knjižnici Sokola na Vačah, obnovilo svoje podružnice po Sloveniji in zasnovalo načrte za nove.

Slovenska javnost! Na Tebi predvsem je, da jugoslovanski dijak, dostojno velikemu smotru, prevede v najuspešnejši obliki program »Prosvete«. Spremlja pokret dijaštva z ono nekdanjo simpatijo, zbira prispevkov, daruj nava knjig! Od višine Tvojeja dopirpanja zavisi uspeh našega dela.

Prispevke in knjige naj se pošlje na: C. T.-odsek »Prosveta«, Napredni dijaški dom, Tomanova 3, Ljubljana. Za odbor: Uroš Zun, stud. iur., načelnik; Viktor Leskovic, stud. phil., tajnik; Jože Kregar, stud. med., podnačelnik.

Borza dne 5. febr.

Zagreb, devize: Dunaj 0.145 — 0.147, Berlin 0.23 — 0.25, Budimpešta 3.90 — 4, Bukarešta 47 — 49, Milan 460 — 490, London 475 — 480, Newyork ček 99 — 101, Pariz 630 — 645, Praga 300 — 302, Svica 1910 — 1925, Varšava 0.32 — 0.35, valute: dolar 97 — 98, avstr. krone 0.145 — 0.146, češke 300, lire 455 — 465, elektri: Ljublj. kredita 215 — 235, Slavenska 102.50 — 103.50, Praštrediona 1145 — 1155, Slov. eskompta 159, Trb. premog. družba 655 — 680, Blaga je bilo na trgu mnogo in so bili tečaj znatno nižji kakor ob zaključku prejšnjega tedna.

Beograd. Tendence je bila slaba. Tečaji so zato nižji od zagrebških. Bukarešt 45 — 46, Berlin 0.255 — 0.270, Dunaj 0.14 — 0.15, Pešta 3.90 — 4, Sofija 60 — 63, Solun 125, Pariz 620 — 625, Praga 280 — 295, Zeneva 1870 — 1900, Milan 470 — 480, Newyork 97.50 — 99, London 447 — 467, franki 615 — 625.

Dunaj: devize: Beograd 679 — 681, Berlin 1.65 — 1.75, Budimpešta 26.85 — 26.95, London 331.700 — 332.300, Milan 3396 — 3404, Newyork 71.175 — 71.325, Pariz 4384 — 4396, Praga 2097 — 2103, Sofija 404.50 — 405.50, Varšava 1.90 — 2, Curli 13.360 — 13.390, valute: dolarji 70.850 — 71.150, levi 383 — 387, marke 1.55 — 1.85, funti 330.900 — 331.900, franc. franki 4325 — 4355, lire 3362.50 — 3377.50, dinarji 670 — 674, poljske marke 1.70 — 2, leji 329 — 331, švic. franki 13.270 — 13.330, češke krone 2080 — 2090, madž. krone 23.80 — 24.

Praga: Dunaj 4.8750, Berlin 7.3750, Rim 166.25, Zagreb 33.50, Budimpešta 1.31, Pariz 216.25, London 161.50, Newyork 34.55, Curli 649.75, Beograd 33.60, avstr. krone 4.95, lire 167.

Curli: Berlin 0.0025, Newyork 532.35, London 24.79, Pariz 32.80, Milan 25.50, Praga 15.65, Budimpešta 0.2050, Bukarešta 2.50, Beograd 5.15, Sofija 3.10, Varšava 0.0125, Dunaj 0.00725, avstr. krone 0.0075.

Berlin: Dunaj 58.55, Milan 200.996, Pariz 260.347, London 198.003.75, Newyork 42.144.37, Curli 734.010, Beograd 41.895.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič
Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Vremensko poročilo

Ljubljana, 5 februarja 1923.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	762.8	3.7	sev. vzh.	deš	17.0
Ljubljana	14.	762.3	6.8	sever	oblačno	—
Ljubljana	21.	763.7	4.0	brezvetra	več obl.	—
Zagreb	7.	762.1	1.0	sev. vzh.	del. obl.	1.0
Beograd	7.	761.7	7.0	—	megla	1.0
Dunaj	7.	761.8	7.0	sev. zapad	oblačno	—
Praga	7.	762.2	4.0	sever	—	1.0
inomost	7.	762.9	1.0	brezvetra	deš	1.0

V Ljubljani barometer nestan., temper. visoka. Sonce vzhaja ob 7.12, zahaja ob 17.41.

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

«Gospodje,» pravi ona zvočno, »jaz bom ubila kardinala de Richelieu...»

Annais de Lespars stoji. Se nikdar ni bila tako lepa. Klobuk jej obsenča čelo, telo jej je mladeniški zravnano, oči se jej blišče odločno in pogumno. Njena ženska lepota je v čudnem nasprotju s to vojaško lepoto. Čista je do dna svoje misli, srce jej je napolnjeno z grenkimi občutki in z odločnostjo kakor diamant trdo in kakor plamen gorečo. Trencavel sklone roki v svojem skrivališču in težko sope...

«Gospodje,» nadaljuje Annais sredi gluhega in napetega molka in sredi tega bleska, »evo, kar je sedaj potrebno. Gospod de Chalais povabi kardinala na svoj grad Saint-Lazaire. Dan poprej pridem tja. Želim, da ostanem tamkaj sama s svojimi štirimi prijatelji: Busierom, Liverdonom, Fontrillesom in Cheversom.»

«To ni mogoče!» klikne Chevers. «Usoda je odločila mene...»

«Usoda je odločila samo vašo hišo!» pravi sedaj vojvodinja de Chevreuse in pogleda Chalaisa.

Chalais umolkne, vojvodinja ga je ukrotila z enim samim pogledom...

Predlog Annais je sedaj sprejet soglasno. Če se posreči njej, ne da bi se bilo drugim treba vmešavati... ali si morejo misliti kaj boljšega?

«Moji prijatelji ne bodo imeli drugega posla, kakor da odstranijo morebitno spremstvo kardinalovo in pa da preprečijo njegov morebitni pobeg. Potem izročimo kardinalu meč, naj se z njim brani, jaz pa se priporočim gospodu Bogu!»

In dvigne glavo. Za njo se postavijo njeni štirje vitezi, blede in odločni, da store, kakor jim je ukazala.

«Če ubijem kardinala, ne zahtevam ničesar niti od Boga niti od ljudi. Če ubije on mene...»

«Jo maščujemo na mestu!» izjavi četvorica.

Ta skupina je bila strašna. Zarotniki jo gledajo in se spogledujejo. Vi-

deti je v tej skupini takšna odločnost, da se zdi, da je stvar že dovršena. Richelieu je obsojen. Nič ga ne more rešiti.

Annais kar sije. Vsi zbrani jo gledajo s pogledi, ki so enaki pritrjevalnim krikom. Gaston veselo vzklikne:

«Richelieu je mrtev!» Na tihem pa doda: «Ej, in pa tako poceni!... Evo, kako se vse poravnalo!... In celo brez vsake opasnosti zame!... Toda, ne da bi bil rekel besedico vsega tega na glas, so ga vsi razumeli in nadaljevali njegovo misel: «Ta nas še izda, samo da ohrani glavo zdravo.»

Kraljica je vstala. Sedaj pristopi k Annais:

«Če ne bi bila kraljica Francije, bi hotela biti na vašem mestu!»

Zarotniki umolknejo vsi ganjeni.

Ana pa nadaljuje: «Kralj objame one, katere imenuje viteze. Vi boste naš vitez. Junaški ste, hrabri in zvesti. Zato naj vas tukaj objame vaša kraljica!»

Kakor da je zrak nasičen z razbujenjem, z romantiko, s heroizmom. In potem se razleže velikansko navdušenje, vzklikanje, odobravanje kakor vihar, ki spremlja oba poljuba kraljice lepi Annais.

Potem se vihar zopet poleže. Kraljica se vrne na svoje mesto. Annais in njeni štirje plemiči ostanejo sicer še v dvorani, toda odstranijo se od ostale skupine toliko, da pokažejo, na nimažo v drugih težnjah ničesar skupnega z njo. To je bilo čudno in se je opazilo. Treba pa razumeti pretirano svobodo, ki je tiste čase vladala v izvestnih krogih, ker bi sicer sledeči prizor ostal nerazumljiv:

«Sedaj,» pravi mirno vojvodinja de Chevreuse, «sedaj, ko je usoda kardinala de Richelieu odločena, treba, da odločimo še o usodi monsinjora d'Anjou, svojega načelnika...»

«O moji usodi?» vpraša vojvoda d'Anjou nemirno.

«Da, monsinjor!» pravi vojvodinja z jasnimi in odločnimi glasovi. «Osemnajst let imate, ste torej v starosti, ko se morate ženiti. To zanima plein, tvoje vse Francije.»

«Brez dvoma!» potrdi kneginja de Conde.

Ornato se stresne in se približa kneginji. Chalais in Louvigny gledata vojvodinjo de Chevreuse s plametičnimi pogledi, v katerih se že izraža ljubosumnje na vojvodo. Vendome, Bourbonne, Bouteville in Beuvron ostanejo mirni. To se njih ne tiče. Z odločnim prijemom si pritrdi de Chevreuse svoj klobuk na laseh in potem izjavi v začudenje vseh prisotnih:

«Marija de Montpensier ne more postati kraljica Francije...»

Kakor da je treščilo. Samo Ana Avstrijska ostane mirna, vsi drugi vztrepetajo. Brat Ludvik XIII. zajecja bled, kakor da se ga je smrt dotaknila:

«Pa če bi tudi jaz vzel Marijo de Montpensier za ženo, kakor hoče kardinal... kako je sploh mogoče, da bi ona postala kraljica, ko pa...»

«Ko pa vi sami še niste kralj Francije, je-li?» ga brez milosti vpraša vojvodinja.

«Še niste! Je-li bilo torej namenovano, da bi Gaston zavzel mesto Ludvika XIII.?» To pot je izrazila vprašanje kneginja Conde. V besedah vojvodinje de Chevreuse je ležala odločnost in neizprosna. Tudi Ornato in Louvigny in vsi drugi vitezi in plemiči in ljudje meča spoznajo sedaj, da se bavijo z najtežjimi državnimi zadevami in da govore o pravcatem prevratu, da tvorijo zaroto, kakršne Francija doslej še ni poznala. In vztrepetajo in postajajo nemirni. Trencavela kar sprceta zona tam za zavesami, kjer prisostvuje vsem tem neizrecnim tajnostim in z zmedenim pogledom išče Annais ter si misli: Kdo jo bo torej pozneje rešil iz te strašne zagate, v katero sili? Kdo drugi, ako ne jaz?

Gaston se je poveznil v naslanjač, sopeč, že v naprej utrjen pod pezo one krone, ki mu jo pripisuje zelo razgreta zarotniška fantazija in visoka spletko zelo sposobne in zelo opasne ženske. Na dnu svojega srca je Gaston od tega trenutka morilec svojega brata, čeprav je ostal vedno neodločen in brezuspešen sanjač. Le strah, nepremagljiv strah je mogel krotiti slike krvi, umora in kraljevskega sijaja, slike, ki so od tega ve-

čera dalje čisto trapiše njegove uboge možgane.

«Gospoda,» nadaljuje vojvodinja de Chevreuse, «poslušajte me. Kardinal zasleduje s svojo politiko cilje, ki so vam znani. Doseči hoče vrhovno nadoblast nad Francijo, imeti jo hoče v svojih rokah, po kraljevem sijaju, po njegovi moči sega, le naslov prepušča kralju. Ne mislimo, kakor mislijo nekateri, da ima na tihem željo, da bi sam sedel kdaj na tron. Njegova krvava halja mu zadostuje, saj je baš tako lepa, kakor francoski kraljevski plašč. Njegova ambicija pa je tem opasnejša, kajti Ludvik XIII. je samo senca kralja, pravi monarh se že danes kliče Richelieu...»

Marija de Chevreuse umolkne za hip, kajti ljudje okrog nje sopejo in srmo gledajo predse. V srcih jim divja strašen srd proti temu sovražniku...

«On ima orožje,» nadaljuje vojvodinja, «isto orožje, katerega sta se posluževala Ludvik XI. in Marija de Medicis in ki se ga bodo na večne čase posluževali vsi tisti, ki hočejo zaslužiti ves narod. Zaklical je narodu: Pomagaj mi, da udušimo plemstvo, ki te izkorišča. In plemstvu je rekel: Pomagaj mi, da ukrotim ljudstvo, ki se hoče buniti! Kralju je rekel: Pomagaj mi, da ukrotim plemstvo, ki se hoče buniti proti tebi in ki sega po tronu, in da privežemo nagobčnik narodu, ki te hoče preklinjati. Pod pretvezo, da bo branil kralja, organizira armado volunov in stražnikov, in ti ljudje prihajajo v hiše in posegajo v globine vesti. Pred njimi ni nikdo varen. On nas drži, če ne bomo mi prišli njega.»

«Bomo ga!» se odzove kneginja Conde.

«Richelieu je obsojen!» vzklikajo možakarji pridružen.

«Evo, to je njegov operacijski načrt!» nadaljuje vojvodinja de Chevreuse in s fino kretnjo ročice ukroti mrmljanje in nemir. «Predvsem hoče uničiti moč plemstva. Potem se hoče polastiti Ludvika XIII., da napravi svojo kreaturo iz tega žalostnega in melanholičnega kralja, ki vedno le molči, je šlevast po duhu in telesu in slaboten... Sedaj naj postane stroj

za podpisovanje kardinalovih ukazov in aktov, ki bodo njemu dajali bogastvo, njegovim nasprotnikom pa smrt in konfiskacije... Le ena zapreka je še tukaj. Ta zapreka je ženska.»

Vojvodinja de Chevreuse prekine, pogleda kraljico, in njenemu pogledu slede pogledi vseh drugih prisotnih. Vojvodinja nato nadaljuje: «To zapreko je treba odstraniti. Kardinal poskuša sedaj vse, da si pridobi srce te žene. Ker pa je ona previsoka, da bi jo on mogel doseči, se je lotil laži, najbolj gotovega orožja v rokah despotov. Laž je opravila svoje delo in naša kraljica, gospoda moja, je kraljica samo še po imenu...»

Negibni kip kraljičin zgane sedaj pridružen vzdihljaj. Tihe kletvice se slišijo od vseh strani in skrčene roke grabijo za ročnike mečev. Marija de Chevreuse dvigne roko in vse zopet umolkne. Ta ročica vlada nocoj tem vojščakom in plemičem, tem ljudem meča... vodi jih bodisi k slavi, bodisi na morišče...

«V bodočnosti,» nadaljuje vojvodinja, «naj bi po mišljenju kardinalovem kraljica bila in ostala nič, kakor je danes. Mislite si na primer, da umre kralj v šestih mesecih ali v enem letu. In da zasede prestol njegov brat. (Vojvoda d'Anjou se zgane.) In potem, kaj naj se zgodi? Vojvoda je prepričan prijatelj kraljice. Onadva se zedinita in kardinal pade. Toda evo, kardinalove sanje so te, da bi za vedno razločil monsinjora od kraljice. Zato hoče čim prej zavzeti gospoda vojvodo d'Anjou. Osrečiti ga hoče s svojo kreaturo. Evo, to je svrha ženitve z Marijo de Montpensier.»

Molk postane težak, nasičen groženj in strahu, nasičen napetega pričakovanja, kaj bo povedala govornica sedaj... Vsakdo občuti, da bo sedaj padla odločilna beseda, ki bo presenetljiva... Vojvodinja je nekoliko blede... Na to se nasmehlja, pogleda Chalaisa, se nasmehlja njemu, ga trdno gleda in nadaljuje:

«Za primer, da bi se uresničila podmena, da bo kralj umrl tako nekako v šestih mesecih...»

(Dalje prihodnjik.)

INŠERIRANJE, PLAKATIRANJE IN
VSO DRUGO REKLAMO

oskrbuje v tu- in inozemstvu
po originalnih tarifnih cenah

ALOMA COMPANY

družba z o. z.

LJUBLJANA | BEOGRAD
Kongresni trg št. 3. | Sremska ulica br. 9.

Oficijelno zastopstvo

Prškega vzorčnega velesejma
v Pragi od 11. do 18. marca
in od 2. do 9. septembra 1923.

**PRODAJA TRGOVSKIH
ADRES**

po določenih strokah in krajih
naše kraljevine.

Proračuni brezplačno.

Razno perilo

za dame, gospode in deco
84/1 priporočila trdka

A. & E. Skab'rne Ljubljana
Mestni trg 10

Pozor! 183 Pozor!

Prodasta se v Mariboru v bližini parka dve
biti z goslinjo in celim inventarjem s kon-
sejjo. Vse skupaj po zelo ugodni ceni. Po-
nudbe na »podružnico «Jutra» v Mariboru.

Perilo

za dame, gospode in otroke
po znižanih cenah
pri A. Sinkovic nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg št. 19.

PALMA
kaučuk potpetnike
in potplate

**Vsako množino
žlahtnega kostanjevega lesa**

za takojšnjo in poznejšo dobavo kupi po
najboljši ceni trdka

FRANC OSET, Vranksko pri Celju

ter prosi
ponudbe franco vagon z navedbo množine.

ELIN, družba za električno industrijo
d. z o. z.

gradi električne centrale.
proizvaja in dobavlja vse električne stroje in elektro-
tehnične aparate in izdelke.
projektira brezplačno vse naprave in obrate, ki so
v zvezi z elektrotehniko.

Tehnične pisarne in zaloge:
LJUBLJANA, Dunajska cesta, palača Ljubljanske kreditne banke
MARIBOR, Vetrinjska ulica 11.

MARASKINO MORPURGO.

Čašica tega delikatnega likera je nepopisen užitek!
Priporočamo: Cognac Dalmatla Medicinal in druge
izbrane likerje, žganja, ekstrate in sirupe.

Prva odlikovana dalmatinska parna destilacija

V. MORPURGO, SPLIT

Zastopnik: Adolf Kordin, Ljubljana, Zrinjskega cesta 7.

Angela Fabino, roj. Rekar naznanja v svojem
imenu in imenu otrok Valeske in Ivota vsem sorod-
nikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je pre-
minul naš nepozabni oče, soprog, stric in svak, gospod

FRAN FABINO

profesor državne trgovske šole v Ljubljani

dne 3. t. m. ob 9. uri zvečer v 41. letu starosti, previden
s sv. zakramenti za umirajočo mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb predragega ranjkega se bo vršil v torek
dne 6. t. m. ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Židovska
steza 4, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 5. februarja 1923.

180

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

V gl. bolni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem
in znancem, da je Vsemogočni poklical k sebi našo ljubljeno, pre-
dobro mater, oziroma staro mater in taščo, gospo

Karolino Hočever

užiteljevo vdovo

ki je v nedeljo dne 4. februarja ob 3/10 zvečer po kratki, mučni
bolezni, previdna s sv. zakramenti, v 81. letu svoje starosti mirno
v Gospodu zaspala.
Pogreb se bo vršil v torek dne 6. februarja ob 4. uri popoldne
iz hiše žalosti, na Pogačarjevem trgu št. 3, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 5. februarja 1923.

181

Profesor Kuno Hočever, sin
Franja Hočever, roj. Černe, snaha
Kuno, Liva, Vera, Marica, vauk in vnukinja.

Politični odmevi.

Volilne priprave v Vojvodini in narodnostne razmere

Ze več tednov se vlečejo po listih novice o vprašanju, ali naj imajo narodne manjšine v Vojvodini volilno pravico ali ne. V zadnjih dneh je vlada odločila, da naj se volilci iz skupine tujerodcev uradno vpišejo v volilne imenike in sedaj se je res začelo vpisovanje v masah. Poroča se o desetstičnih Neslovanov, ki se te dni uvrščajo med volilce. Zanimalo bo tedaj, ako opozorimo na to zadevo tudi s statističnimi podatki in pokažemo, v kolikšnem razmerju nam je računati z manjšinskimi volilci na podlagi spopolnjenih volilnih imenikov.

Vsa Vojvodina ima sedaj 1.380.400 prebivalcev. Od tega je naše srbskohrvatsko-slovenske narodnosti 522.300 ljudi, to je 38 odst. celokupnega prebivalstva. Mi tedaj v Vojvodini nimamo absolutne večine, kakor je nobena tamkajšnja narodnost nima. Imamo pa vendarle močno relativno večino.

Poleg Jugoslovanov so imeli v Vojvodini volilno pravico doslej drugi Slovani, ki niso imeli opcijske pravice, in sicer največje Slovaki, poleg nekaj tisoč Rusinov. Vseh ostalih Slovanov so našli v Vojvodini 1.121.678, to je 5%. Z njimi skupaj imamo Jugoslovani 43% prebivalstva.

Rumunov, ki tudi niso imeli pravice opcije, je v Vojvodini 74.100, to je 5,37% skupne vsote prebivalstva. Doslej je tedaj volilo v Vojvodini malo manj ko 49% prebivalstva, torej nekako polovica prebivalstva.

Vpisujejo se sedaj v volilne imenike Nemci in Madžari. Nemcev je v Vojvodini 328.200, to je 24%, ali z drugimi besedami malo manj nego ena četrtina. Madžarov pa je ostalo v Vojvodini še vedno 381.900, to je 27% ali malo več nego četrtina celokupnega prebivalstva. Nemcev in Madžarov skupaj je 51% ali za spoznanje več nego polovica prebivalstva. Po novem volilnem redu bi jim šlo tedaj, ako računamo na vsakih 40.000 prebivalcev en mandat, 17 poslancev, seveda ako bi že to pot volili vsi Nemci in Madžari.

Poroča se, da mislijo nastopiti s posebno madžarsko narodno listo le v Bački, ne pa v Banatu. To je zelo razumljivo, ako si pogledamo sledeče številke. Od zgoraj navedenega števila Madžarov odpade na Banat le 101.700 ljudi, ki pa so vrh tega raztreseni po vseh banatskih okrajih. V Bački pa biva 280.300 Madžarov; od tega je odšteti le okroglo 16.000 na Baranjo. Pa ne le to, da so Madžari ravno v Bački številnejši, marveč važno je še, da gotovo upajo ravno v Bački tudi na druge glasove. Dočim so namreč v Banatu vsi Jugoslovani pravoslavni Srbi, pa je v Bački precejšen del — katoliških Bunjevcev in Šokcev, in sicer skupno z Baranjo vred, 105.600 ljudi. Bunjevci in Šokci pa so v narodnem oziru mnogo manj zavedni nego Srbi, med njimi vživajo Madžari še vedno precej političnih simpatij, podobno kakor n. pr. Nemci ponekod med bližnjimi nemškotarji po štajerskih trgih in mestih. Ob Donavi, okrog Sombora in pa zlasti v Subotici bivajo Bunjevci in tu, poleg močno madžarskega gornjega Potisja, se po dolhih poročilih mislijo politično udejstvovati Madžari.

Konec orientalske konference

Konferenca v Lausanni se je zavlekla kakor morska kača. Začela se je kmalu po odličnem porazu grške armade v Mali Aziji in odleži so antantini, turški in drugi diplomati venomer švigali z doma v Švico in iz Švice domov po nove instrukcije.

Končno je izgledalo, kakor da se bliža tudi za orientalsko vprašanje doba spo-

razuma. Pred par dnevi smo prinesli osnutek mirovne pogodbe, katero so v Lausanni Turkom predložili Angleži sporazumno z Grki in zavezniki. S pogodbo so bistveno soglašali vsi člani Velike antante, v prvi vrsti Angleži, kajti ona je bila na sporazumu najbolj zainteresirana. Sedaj pa poročajo, da so izgledi za definitivni sklep miru jako elabi, kajti turška delegacija kaže noče pristati na mirovne predloge.

Stališči Turkov in Angležev do orientalskega vprašanja sta sila različni. Turki so si z zmago nad grško vojsko pridobili moralčen, pa tudi materijalen ugled pred svetom, ki je prej menil, da je osmanske moči že davno konec. Vpricho pozicije, ki jo danes v svetovnem političnem koncertu zavzema sovjetska Rusija, se je to naziranje še utrdilo. Ne le pri nas v Evropi, marveč tudi v Aziji vse kaže, da je minil čas, ko je močnejši ustrahoval slabjšega s pestjo ter ga po svoji volji vpregal v jarem lastnih koristi. Za Orient se je najbolj zanimala Anglija, ki je tudi umela po njem spretno razplesti svoje dobičkonosne mreže. Za Anglijo tihi važnost Orienta v njegovi gospodarski vrednosti. Zato je popolnoma umevno, da Angleži gledajo na orientalski problem s stališča lastne koristi. Tekom konference v Lausanni se je ponovno pokazalo, da se bje boj za Orient prav za prav le med dvema silama, med Angleži in Turki. Kar je bilo na konferenci zastopanih ostalih držav, so bili to povedni pasivni faktorji. Francijo je n. pr. družila zveza z Angleži samo na zunaj; skrivaj so Francozi pritrjevali Turkom, ker so si od tega obetali več koristi. — Za Turki je stala kompaktna ruska delegacija pod vodstvom Čičerina, ki tudi to pot ni pozabil govoriti o političnih in gospodarskih problemih, in iskreno in gorko, kakor antantini diplomati ne znajo.

Lausannska konferenca se torej razhaja z istim uspehom kakor so se do sedaj razlele mokane vse konference Velike antante. Nekateri menijo, da pomeni ta razid začetek oborožene vojne med Anglijo in Turčijo. Najnovejši položaj lausannskih posvetovanj, ki se je v zadnjih dneh občutno poslabšal, tudi sam kaže neugodno perspektivo. Izgleda torej, da do splošnega sporazuma in skupne pogodbe med Turki in zavezniki ne pride, marveč da se bodo sklenile kvečjemu separatne pogodbe med Turčijo in Grško ter med Francozi in Turki. Razmerje med ostalimi bo zaenkrat obvi-

Zastoj v Poruhrju

Francoska akcija v Poruhrju je doslela nekako na mrtvo točko. Ze koncem prošlega meseca je pariška vlada naznala nemškemu zastopniku, da se bodo odredbe za Poruhrje poostrele, ako Nemčija ne izpremeni sedanjega obnašanja napram Francozom. Nemci so na to grožnjo ostali zakrknjeni in pariška vlada je svojo obljubo izpolnila. Danes je ruhrsko ozemlje na celi črti odrezano od ostalih delov nemške države.

V zameno za zasedbo Poruhrja so Nemci skušali oškodovati Francoze z neurejenim prometom na železnih. To prizadevanje pa jim ni uspelo: Francozi so z energičnim delom promet vzpostavili in ga popolnoma uredili. Istotako so je Nemcem ponesrečil manover z dobavo premoga iz Anglije in Švedske. V načelu je torej Francija z okupacijo ruhrskega ozemlja zmaga.

Za posredovalca v francosko-nemškem konfliktu se do sedaj ni javil še nihče. Amerika, ki bi bila za kaj takega najprej poklicana, zasleduje še nadalje svojo politiko neinterferiranja v evropskih vprašanjih, Anglija pa stoji mirno »izven Evrope« ter igra vlogo opazovalca. Nj posebno prija, da se tekmeča za nadvlado v evropskem zapadu rujeta sama med seboj na korist tretjega — Anglije. S tem, kar počenjata sedaj, se britanska država razbremenjuje in rešuje skrb za nekaj let v naprej, ker ji ne bo treba aktivno posegati v dogodke za vzdrževanje ravnotežja na zapadu našega kontinenta.

Kljub ljuti borbi med Francozi in Nemci pa se v ozadju že pojavljajo znaki francoske pripravljenosti za sporazum z Nemci. Vendar se dosedanjim znakom še pogojni. Francija se noče pogajati s Cunovo vlado, ki jo smatra za zastopnico velindustrije in kapitala, marveč direktno z nemškim narodom. V zvezi s temi vestmi se raznašajo glasovi, da bi Cunov kabinet ugnel past, a na njegovo mesto pride zopet bivši kancelar Wirth, ki je bil antanti bolj povšeč nego sedanji voditelj Nemčije. Francija bo dala to baje razumeti Berlinu, ki se tudi ne nahaja v rožnatem položaju zlasti odkar je reparacijska komisija v Parizu odločila, da se nemška prošnja za moratorij odbije in da postaja zopet pravomoten londonski reparacijski odplačilni načrt iz leta 1921, ki nalaga Nemčiji nadvse težke finančne breme.

Sokolski vestnik

Glavna skupščina sokolske župe Kranj

Dne 2. februarja ob 10. uri se je vršila glavna skupščina te župe v Kranju. Skupščine se je udeležilo okoli 50 delegatov in so bila zastopana vsa župna društva. Pred skupščino se je vršila župna odobrova seja in seja župnega prednjaškega zbora.

Župni starosta br. dr. Šemrov je otvoril zborovanje, konstatiral sklepčnost ter v zbranih besedah podal delovanje župe v preteklem letu, obenem pa poročal o zaključkih lanskega letnega poslovanja in zadnje Savezne odborovalne seje.

Zastopnik JSS, br. Bajželi, je pozdravil skupščino v imenu Saveza ter opozarjal br. delegate na redno in pravilno poslovanje društev, poudarjajoč, da je od točnega poslovanja društvenih funkcij narj odvisen uspeh celokupne sokolske organizacije.

Nato je sledilo poročilo župnega prednjaškega zbora, ki ga je podal župni načelnik br. Ažman. Poročilo je bilo vestno sestavljeno in je pokazalo vse tehnično delo župe. Iz poročila je razvidno, da je

župa postavila ob vsesokolskem zletu 153 telovadcev, 132 telovadk, 102 moška naraščajnika, 109 ženskih naraščajnic, 189 moške dece in 163 ženske dece. Tudi udeležba pri tekmah je bila častna ter je Savezni TO. izrekel župi pohvalo. Za tekoče leto so morali predložiti vsi društveni prednjaški zbori po štiri sestave prostih vaj, iz teh je župni prednjaški zbor izbral štiri najboljše sestave in jih proglasil za letošnje obvezne župne vaje, s katerimi bo župa nastopila na svojem župnem zletu, ki se vrši v Radovljici. Župa ima izvedeno tudi nadzorstvo, ki ga vestno opravlja župna nadzornika br. Sušnik in Tavčar ter dve sestri. Nadzorovalo se je med letom skupno 28krat in se je v nekaterih društvih našlo marsikatero pogrške, ki jih je br. Sušnik iznesel na občnem zboru. Župni tajnik br. Cvar je po zaslugi grajal, oziroma pohvalil župna društva in razvil program za tekoče leto. Priporočal je vzgojo društvenih funkcij, narjev, da se bo delo v župi redno vršilo.

Župni blagajnik br. Mežik je poročal o finančah, ki pa ne kažejo rožnatega lica, kakor običajno pri vseh sokolskih društvih in župah. V imenu računskih pregledovalcev je izjavil br. Dolenc ml., da so

računi v polnem redu in predlagal absolutno, čemur je občni zbor soglasno pritril.

Predsednika župnega prosvetnega odseka ni bilo na občnem zboru. Namesto njega je poročal br. starosta, da so društva gojila predavanja in dramatične predstave, sistematičnega prosvetnega dela pa v župi, žal, ni bilo. Vsa poročila so bila brez ugovora sprejeta v vednost.

Da se sanirajo župne finance in da dobi župa sredstva za bodoče delo, je sklenil občni zbor, da plača vsak član po 2 Din župnega prispevka, vsako društvo pa plača za vsakega člana še 4 Din, kako dobi društvo ta prinos — direktno ali indirektno od članstva — je zadeva društev, ki si jo po svoje uredi. Skupščina sklene, da sprejme župna pravila v obliki, kakor jih predloži Savez.

V župno predsedstvo so bili izvoljeni: za starosta br. dr. Šemrov, za njegove namestnike br. Dolenc, Oswald in Špicer, za tajnika br. Cvar, za načelnika br. Ažmana, za načelnico s. Sajovičeva, za blagajnika br. Mežik, za zapisničarja br. Cesen, za predsednika prosvetnega odseka br. Obersnel, za namestnike br. Sajovic, Benedik in Podgornik, za pregledovalce računov br. Dolenc ml., Mah in Ravnik, za delegate na glavno skupščino br. Ažman, dr. Šemrov, Dolenc, Oswald, Sajovic, Cvar, za njih namestnike br. Benedik in Hrovat.

Pri slučajnostih je predlagal br. Benedik, da naj se izvrši otvoritev sokolskega doma najmlajšega župnega društva v Stražišču dne 5. avgusta t. l. Predlog bo župno predsedstvo po možnosti vpoštevvalo. Nato so se predelale še nekatere interne zadeve, na kar je br. starosta zaključil občni zbor, ki je pokazal, da se je sokolsko delo v župi z vso resnostjo gojilo in da bo župa tudi v prihodnje nadaljevala svoje delo v tem pravcu. Hvalavredno je, da stremi župa za čim višjo izobrazbo društvenih prednjakov ter bo v ta namen priredila v letošnji spomladi svoj župni prednjaški tečaj, za katerega vlada precejšnje zanimanje v vseh župnih društvih. Tudi naraščaj gojijo večino vsa društva in je v tem pogledu brat Sušnik z Jesenic posebno agilen delavec.

Sokol II v Ljubljani

Kakor smo že poročali, se je vršil v nedeljo 28. m. m. v ljubljanski realni občni zbor Sokola Ljubljana II. Zborovanje je otvoril starosta br. dr. Fetič-Frankheim, ki je poudarjal, da slavi društvo 15 letnico svojega obstoja in omenjal je uspehe, ki si jih je priborilo v tem času. Kot zastopnik župe Ljubljana I je pozdravil občni zbor br. Bojan Drenik in mu čestital k dosedanjemu uspešnemu delovanju, čegar sadovi so se zlasti pokazali tudi na lanskem vsesokolskem zletu.

Tajniško poročilo, ki ga je podal br. Pavle Kalan, navaja, da šteje društva 514 članov in 19 ustanovnikov. Omenja nato priprave za proslavo društvenega jubileja, v načrtu sta med drugim velika javna akademija v mesecu marcu in razvite naraščajkega prapora v maju.

Poročilo načelnika br. Smoleta in s. Varogove izkazuje živahno in smoteno delo v društveni telovadnici, omenjata nastope telovadcev in telovadk v prošlem letu in sta polni nade v še lepši procvit društva, ko bo enkrat imelo na razpolago svoj lastni dom. Blagajniško poročilo je podal br. Valjavec in navaja okrog 62.000 Din društvenega premoženja. Br. Kocijan je poročal za gradbeni odsek, br. Čermak pa za muzikalni.

Občni zbor je vsa poročila soglasno odobril. Sprejete so bile nato nekatere izpremembe pravil, tako da so ta sedaj prilagojena od Saveza predlaganim enotnim društvenim pravilom. Letna članarina je določena na 20 Din, prispevek za gradbeni fond pa na 2 Din.

O sedanjem stanju akcije za društveni dom je poročal podstarosta br. dr. Milan Šubic. Skupno z Naprednim gospodarskim društvom za šentjakovski okraj je kupil Sokol II primerno stavbišče na Prulah za

znesek 122.500 Din. Na njem si gradijo obe društvi kulturni dom, ki bo ustrezal v polni meri potrebam obeh društev. V kritje na Sokola odpadajo kupnine uvede društvo posebno akcijo z nabiralnimi poimi in subskripcijami. Po volitvah, o katerih izkzu smo poročali že zadnjič, je novi starosta br. dr. Šubic zaključil občni zbor.

Vestnik Tehničnega odbora JSS.

Te dni je izšla prva številka Vestnika, ki velja kar za tri mesece, od januarja do marca. Na prvem mestu prinaša načelniško poročilo iz glavne Savezne skupščine v Zagrebu dne 29. oktobra lanskega leta. Načelniško poročilo je skrbno sestavljeno ter nudi pregled stanja izvršujočega dela Sokolstva in jasno sliko sokolskega dela v telovadnicah, na zletih in na I. jugoslovenskem vsesokolskem zletu. Vsesokolski zlet je v tehničnem pogledu točno opisan od priprav do zadnje nastope, seveda so omenjeni tudi sprejedi in tekme. Poročilo je jako zanimivo, ker navaja povsod točno število vseh sodelujočih in ker so te številke edino zanesljive, ker je imel tehnični odbor glavno in strogo kontrolo nad vsemi Tekmovalci in strokovnjaki bo posebno zanimal seznam in uspeh vseh tekme, ki so se vršile ob vsesokolskem zletu, in sicer tekme za prvenstvo Saveza, tekme članic (vrst in poameznice), tekme članov (vrst in posameznikov), posebne tekme, proste tekme in mednarodne tekme. Seznam tekmovalcev in uspehe naraščajnikov je objavil že Sokolič v 8.—10. številki. 1922. Tala številka Vestnika nam kaže prav pokaže ogromno sokolsko delo, ki je bilo izvršeno pred in med zletom. Poleg navedene vsebine ima Vestnik »Načrt za 15dnevni župni prednjaški tečaj«. Načrt z urnikom 120 ur predavanj in vezbanj bo dobrodošel vsem župam, ki bodo v tekočem letu priredile župne tečaje. — Vestnik ima zopet isto obliko kakor prvo leto, kar je hvale vredno, ker je bil lanskeletni format prevelik. Velja pa za vse leto 15 Din.

Sokolski Vestnik župe Maribor.

Mariborska župa izdaja svoje glasilo pod gornjim naslovom, urejueja ga br. dr. Pivko in Kranjc. Te dni sta izšli 5. in 6. številka, ki zaključujeta lanski letniš. Vsebinska teji dvojni številki je jako zanimiva in raznovrstna. Br. Novak popisuje zlet COS. v Moravski Ostravi, šol. svetn. Jerovšek piše o igrarh in telovadci v šoli po (angleškem izvorniku) ter priporoča igre, odklanja pa švedski sistem, sokolsko idejo razlaga br. Šantel iz Varaždina. Zanimiva so poročila iz župe in društev, med zadnjimi oklic glede sokolskega doma v Mariboru, o Kasini v Mura Szomboty. Br. Kovačič priobčuje poučno, razpravico pod naslovom »Slovstveni pregled«, br. Pivko pa o »Vrsti starih« in o delavski telovadni zvezi na Nemškem. Koristen in poučen je tudi prevod iz češčine o tobaku. — Sokolska župa v Mariboru je poleg župe Ljubljana I edina, ki izdaja svoje glasilo. List je tako zanimiv, da zasluži, da ga čitajo tudi izvenžupni sokolski člani.

Jubilej sokolskega društva v Splitu. Dne 28. januarja je proslavilo sokolsko društvo v Splitu 30letnico svojega obstoja. Proslave so se udeležili zastopniki številnih sokolskih društev. Povorka Sokolstva je krenila pred mestno hišo, kjer je položila pred sliko prvega staroste v Splitu Vinka Katalinčica lavorjev venec. Mestni župan je s balkona pozdravil Sokolstvo in meščane. Nato se je vršila v dvorani mestne hiše svečana seja, katero je otvoril starosta dr. Lanč. Ob tej priliki je nastopilo več govornikov, ki so govorili o veličini in nalogah sokolske ideje v naši nacionalni državi. Po končani seji je prebivalstvo živahno vzklikalo: »narod, domovini, kralju in Sokolstvu«.

Češko Sokolstvo in smučarstvo. Na Češkem se v zadnjem času v sokolskih društvih mnogo goji tudi smučarstvo. Odkar je prodrla pri smučanju norveška šola, pridobiva ta sport vedno več pristašev med članstvom sokolskih dru-

A. P. Čehov:

Anjuta

V najcenejši izmed mebliranih sob »Lisabono« je korakal iz kota v kot medicene tretjega semestra Stepan Kločkov in se vneto gullil medicino. Od neprestanega in napetega učenja so mu usta postala suha in na čelo mu je stopil pot.

Pri oknu, prevlečenem na robovih z ledenimi rožami, je sedela na stolčku njegova prijateljica Anjuta, majhna, suhljato dekle kostanjevih las, pri petindvajsetih letih, precej blede, krotkih in sivih oči. Z upognjenim brtom je vezla z rdečim sukancem na ovratniku moške košulje. Delo je bilo nujno... Ura na hodniku je hrupavo odbila 2, v sobi pa še ni bilo pospravljeno. Odeja je bila zmačkana, blaznice, knjige, obleka, velik in umazan umivalnik, poln milnice, ki so v nji plavalji čiki, emeti — vse je bilo razmetano, kakor da bi bilo nametano na kup, nalašč zmešano in pomečkano...

»Desno pljučno krilo sestoji iz treh delov...« je drdral Kločkov. »Mej! Gornji del na prsni mrenici sega do četrtega, petega rebra, na stranskem površju do četrtega rebra... zadaj do spina scapulae.«

Kločkov se je trudil, da bi si prebrano mesto predstavil in je pogledal v stran. Ko ni dobil jasne predstave, si

je začel pretipavati skozi telovnik gornja rebra.

»Ta rebra so podobna klavirskim tipkam,« je govoril. »Da se ne zmotim v računanju, se jim bom moral privaditi. Treba bo študirati na skeletu in na živem človeku... No torej, Anjuta, daj em, da se orijentiram!«

Anjuta je odložila vezanje, slekla srajčko in se vzravala. Kločkov se je vsedel nasproti nji, napravil resen obraz in začel šteti njena rebra.

»Hm... Prvo rebro se ne čuti... To je za ključnico... To bo drugo rebro... Tako... To je tretje... Tole je četrto... Hm... Tako... Kaj se pa zvijaš?«

»Vi imate mrzle prste!«

»No, no... saj ne boš umrla. le ne obračaj se! Torej to je tretje rebro, to pa četrto... Navidez si suha, rebra se pa komaj čutijo. To je drugo, to tretje... Ne, tako se bom zmešal in ne dobim jasne predstave... Moram narisati. Kje je moje ogljce?«

Kločkov je vzel ogljce in z njim narisal na Anjutiinih prsih nekaj vzporednih črt, odgovarjajočih rebrom.

»Izvrstno. Vse kot na dlani... No, sedaj lahko tudi potrkam. Vstani noli!«

Anjuta je vstala in vzdignila porbadek. Kločkov se je lotil trkanja in ee je tako zamislil v ta posel, da ni čutil, kako so ji ustnice, nos in prsti pomodrilili od mraza. Anjuta se je tresla in se je bala, da ne bi medicene

zapazil njenega trepotanja in nehal risati z ogljem, nakar bi slabo napravil izpit.

»Sedaj mi je vse jasno,« je rekel Kločkov. »Sedi tako in ne izbrisaj oglja, jaz se bom pa med tem še malo učil.«

Medicinec je zopet začel korakati in se gulliti. Anjuta je sedela s črnimi programi na prsih kakor da bi bila tetovirana, sključena od mraza in mislila. Govorila je sploh zelo redko, vedno je molčala in samo mislila in mislila...

V celih šestih, sedmih letih, kar je lazila po mebliranih sobah, je spoznala pet takih ljudi, kot je Kločkov. Sedaj so že vsi dovršili univerzo, stopili v svet in so kot pošteni ljudje že davno pozabili nanjo. Eden od njih je v Parizu, dva sta zdravnik, četrti je slikar, o petem pa pravijo, da je celo profesor. Kločkov je šesti... Kmalu dovrši tudi on študije in stopi v svet. Gotovo bo imel lepo bodočnost in iz njega postane velik mož; toda njegova sedanost je zelo bedna: Kločkov nima ne tobaka, ne čaja, od sladkosti so mu ostali samo štirje kosčki. Ona mora čimprej končati vezanje, nesti k nakupitvi čaja in tobaka.

»Ali smem vstopiti?« se je čulo pred vrati.

Anjuta se je hitro ogrnila z volneno ruto. Vstopil je slikar Fetišov.

»Prihajam s prošnjo,« je začel, se obrnil h Kločkovu in srdito gledal izpod las, ki so mu viseli po čelu. »Bodite tako urjazni in odstopite mi vašo

lepo devico za dve urici! Vidite, jaz izdelujem sliko in ne morem izhajati brez modela!«

»Ah, z veseljem!« je privolil Kločkov. »Pojdij, Anjuta!«

»Kaj vse sem tam videla!« je tiho izpregovorila Anjuta.

»No, pustite! Človek prosi za umetnost, ne pa za kakšno oslarijo. Zakaj ne bi pomagal, če pa lahko?«

Anjuta se je oblekla.

»Kaj pa slikate?« je vprašal Kločkov.

»Psihe. Dober predmet, a se mi nikakor noče posrečiti; treba slikati po raznih modelih. Včeraj sem slikal eno z modrimi nogami. Pravim: »Zakaj imaš modre noge?« Pa mi odgovori: »Nogavice grdo ob barvo... Vi se pa vedno učite. Srečen človek, ki je potrpežljiv!«

»Medicina je tak predmet, da se pri njej ne mora izhajati brez potrpežljivosti.«

»Hm... Oprostite, Kločkov, toda vaše stanovanje je strašno svinjsko. Vrag vedi, kakšno stanovanje!«

»To se pravi, kako? Drugačnega stanovanja ne morem imeti... Od očeta dobivam samo dvanaest rubljev na mesec, za ta denar se pa težko vzdržuje pošteno stanovanje.«

»Torej tako...« je rekel slikar in se kislo nakremžil; »ampak vseeno bi lahko lepše stanovali... Izobraženeč mora biti estetik. Kajne? Vi pa imate — vrag vedi kaj! Postelja ni postelja, milnica, smeti... kaša še

od včera na krožniku... Pfu!«

»To je res,« je rekel medicinec v zadregi. »Toda Anjuta ni mogla danes pospraviti. Ves čas je bila zaposlena.«

Ko je slikar z Anjuto odšel, je Kločkov legel na zofo in se je učiti ležati, potem je nehoti zaspel; čez eno uro se je zbudil, si podprl glavo s pestjo in se je mračno zamislil.

Spomnil se je slikarjevih besed, da mora izobraženeč biti esteti, in njegovu okolica se mu je zazdela zares ostudna. In zopna. Bilo mu je, kakor da bi v del v domišljiji to svojo bodočnost, ko bo v kabinetu sprejemal bolnike, pil čaj v prostorni obednici poleg svoje soproge, redne ženske — in sedaj se mu je zdel tisti umivalnik s pomi-jalki, ki so na njih plavalji čiki, strašno grd. Tudi Anjuta se mu je zdela ne-lepa razcepana, uborna. Sklenil je, da se brez odlašanja z njo razstane, na-velja kar hoče.

Ko se je vrnila od slikarja in slekla kožuh, se je dvignil in rekel z resnim glasom:

»Vidiš, ljuba moja... Sedi in postaj! Mjdiva se morava ločiti! Z eno besodo, jaz ne želim več prebivati s tabo skupaj.«

Anjuta se je vrnila od slikarja silno izmučena in onemogla. Na medicinske ve besede ni odgovorila nič, le ustnice, so ji vztrepetale.

»Saj vidiš, da se morava itak prej ali slej ločiti,« je rekel medicinec. »Ti si pridna, dobra, pametna, ti razumeš...«

Moja. Četovo je, da je smučarstvo naša najboljša telesna vaj, ker izdatno vpliva na razvoj dihalnih organov, zlasti ker se vrši smučanje v čistem in svežem gorskem zraku. Z ozirom na to se pojavljajo glasovi, da bi Sokolstvo uvedlo smučanje med svoje sestavne vaje in naj bi se vršile tudi tekme v smučanju kot medletne tekme. Smučarstvo je na Češkem posebno razvito v Krkonoših, kjer se bo od 8. do 11. februarja t. l. vršila velika mednarodna tekma v smučarstvu. Tekme se udeležijo tudi lepo število čeških Sokolov. Z veseljem so letos konstatirali češki časopisi, da na Silvestrov večer ni bilo neprijetnih scen po praških ulicah, ampak da je bila velika večina mladine zbrana ta večer na praških kolodvorih, oborožena s smučmi in sankami, gredoč na izlete v hribe. Kakor kaže, bo smučarstvo pri Čehih našlo pot v Sokolstvo, mogoče bi bilo umestno, da se tudi pri nas začnemo bolj zanimati za ta sport.

14dnevni tečaj za voditeljice ženske dece priredi ČOS v Pragi od 25. marca do 4. aprila t. l. Pogoji za sprejem v tečaj so: župni prednjoški izpit ali župna prednjoška sola in petletna praksa v vodstvu ženske dece, poleg tega pa še priporočilo župnega predstojstva.

Medletne tekme v Pragi se bodo vršile v industrijski palači na razstavišču. Prenočišča bodo v šolah, ki bodo pripravljene za zlet gasilcev. Barake na razstavišču bodo služile kot garderobe. Strojne tovarne se bodo porabile za večerne nastope, prostih tekem pa ni mogoče izvesti na razstavišču.

Redni občni zbor Sokola «Ložka dolina» v Starem trgu se je vršil v nedeljo dne 21. I. 1923. ob navzočnosti lepega števila članov. Iz tajniškega poročila je razvidno, da šteje društvo 118 članov, in sicer 19 ustanovnih in 99 rednih. Delo v telovadnici je lepo napredovalo. Društvo pa je posvečalo tudi prosvetnemu delu vsi svojo pozornost in priredilo nekaj predavanj in prireditvev, ki so bile prav dobro obiskane. Iz poročila blagajnika je razvidno, da ima društvo premoženja v vrednosti 28.397 Din. Ko je stari odbor dobil absolutorij, so se vršile nove volitve. Izvoljen je bil sledeči odbor: starosta br. M. Kosin, podstarosta br. Ivo Benčina, načelnik Zdravko Vilar, tudi ostala odborniška mesta so zavzeli marljivi sokolski delavci. Ob sklepu je apeliral brat načelnik, da se odbor zavzame za zidavo Sokolskega doma, ker so sedanji prostori slabi in nezdravi. S pozivom na delo je nato br. starosta zaključil občni zbor.

Sokol v Slov. Bistrici je imel v soboto dne 27. t. m. v dvorani hotela «Beograd» redni občni zbor na katerem se je izvolil sledeči odbor: starosta Milan Kniewald, podstarosta Peter Skofič, načelnik Branko Čeh, odborniki: Matko Janžekovič, Franc Karbaš, Anton Metlika, Vilko Ojčinger, Alojzij Pinter, Miroslav Pirkmajer, dr. Josip Pučnik, Rudolf Zeleznik in Ivan Zurač. Namestniki: I. Maurič in Albina Zurač. Pregledniki računov pa Ivan Kolenc in Alojzij Ošina. Občnemu zboru je prisostvoval načelnik mariborske župe Kranjc, ki je dal telovadnemu društvu razne nasvete. Nadejamo se, da bo novi odbor energično šel na delo.

Sokolska župa Ljubljana I. Župna glavna skupščina se vrši v nedeljo 11. t. m. ob 9. v dvorani mestnega magistrata. — Starostinstvo.

Sokolsko društvo Ljubljana II. pozivlja vse svoje člane in članice, da se zanesljivo v teku tega tedna zgledajo med pol 7. in pol 8. uro zvečer v odbojni sobi telovadnice na realki pri br. Franc Bergantu. Gre za zelo važno zadevo in je zglasitev obvezna. Br. Bergant posluša vsak dan do včetrš 10. t. m. ob navedenem času v odbojni sobi.

Sokol I. v Ljubljani. Oddaja poslovnih funkcijarijem se vrši v četrtek 8. t. m. ob 19. in pol, potem je prva redna odborova seja.

Naše domače zadeve

Dvoboj med klerikalci

V sobotnem «Ljudskem Dnevniku» je izšel članek o revizijski ustavi, v katerem razvija dr. Šusteršič svoje nazor o tem vprašanju. Članek trdi, da je ključna revizijska ustava umetna gonja malega dela politikov, ki dopovedujejo ljudstvu, da princse revizija na zemljo raj. Za revizijo da se širokoustojno le leni, brezvestni in nesposobni politiki, da lažje med tem zanemarjajo vse delo za vsakdanje ljudske težnje in potrebe. Članek ponuja stavo, da na tisoč prebivalcev v Sloveniji ne pride niti eden, ki bi bil ustavo — prebral. Revizijska ustava da je dolgotrajna operacija. Ako bi se hotela izvesti, bi prišli skoraj gotovo šele spomladi l. 1925. do rednega dela v narodni skupščini, ves drugi čas bi se porabil za revizionistični boj. V tem času pa bi se na vseh poljih ljudskega in državnega življenja radi pomanjkanja nujne zakonodaje lahko naredilo toliko škode, da je ne bo mogoče popraviti znatni niti v 50. letih.

V nadaljnjem se članek peča tudi s centralizmom. Žigosa klerikalca, da so baš oni krivci centralizma. Po prevratu je imela SLS v narodni vladi absolutno večino. Z mrzlično naglico pa je uničila avtonomijo Kranjske, mesto da bi jo še razširila na Štajersko in Koruško. Po združitvi v državo SHS so osredotočili SLSarji vse v Beogradu. Takrat, pravi dr. Šusteršič, se je ustvaril centralizem, ko so v «ministrskemu svetu» sedeli dr. Korošec in njegovi tovariši. Tako so ustvarili današnji centralizem voditelji današnje SLS. «In zakaj so tako postopali?» vprašuje članek, odgovarja pa tako — le: «Ker so imeli takrat državno oblast v svojih rokah — v Ljubljani popolno, v Beogradu pa deloma — in so v svoji nedosežni naivnosti mislili, da bo vedno tako ostalo. Domisljali so si, da so intabulirani na ministrske sedeže in ljubljansko pokrajinsko vlado. In za to namišljeno skledo leče so prodali ljudske pravice».

Nedeljski «Slovenec» je odgovoril dr. Šusteršiču s uvodnikom, ki nosi naslov «Srbski hlapci». Pravi, da je dr. Šusteršič Pašičev priganjač, da je demagog, kakršnega mu ni na svetu par. Zanj da imajo klerikalci pripravljen korobač.

Včeraj postavlja dr. Šusteršič «Slovenca», kakor pravi, na «sramotni kamen», češ, mesto odgovora so klerikalci izbruhili iz sebe surove psovke in podtikanja, kar jim manjkajo stvarni argumenti in ker se čutijo v živo zadetega. Poziva «Slovenca», naj objavi njegov članek o reviziji v celoti. Istočasno vprašuje, kaj poredi na «Slovenčev» pisavo škof Jeglič, ki je pokrovitelj «katoliškega tiskovnega društva», čegar last je «Slovenec».

Dvoboj, ki so ga začeli klerikalci med seboj, je že v začetku zelo zanimiv. Kaj bo šele, ko bodo začeli mladji kaplani naperjati težke topove proti starim župnikom. Čuje se, da obstoji sklep, da «ljudstvo» ne bo smelo k maši onih duhovnikov, ki so ra umu, da simpatizirajo s Šusteršičem in ki ne bodo hoteli agitirati za SLS...

Nepoštena agitacija

Iz Bučke se nam poroča, da je na tamošnjem svojem sestanku kandidat SKS g. Rajer izjavil, da JDS na deželi ne bo postavila svoje liste. Dasi je naše poročilo zelo verodostojno, ne moremo sklepati končno, ali je bila beseda res tako izrečena, gotovo je, da so jo tako razumeli. Pribiti moramo, da je agitacija s širjenjem lažljivih vesti o nasprotujočnem nastopu nepoštena. Ze smo parkrat zalotili v tej kampanji SKS na lažeh: najprej je širila na Gorenjskem «izjavo» g. Bizjaka iz Celja med obrtniki, češ da so obrtniki za SKS. Laž ima kratke noge

in izkazalo se je ravno nasprotno, da sta «kmečko-obrtna zveza» v Celju in JDS postavili skupnega obrtniškega kandidata, predsednika «Občeslovenskega obrtniškega društva» v Celju g. Ivana Rebeka za kandidata v celjskem in mariborskem t. j. v največjih dveh okrajih mariborskega volilnega okrožja.

Druga laž je, ki jo širijo nekateri člani SKS, da je ona pravzaprav za kompromis z JDS in da ji je celo dva mandata ponujala. Nasproti temu je dokumentirano ugotovljeno, da je načelstvo SKS ves čas in opetovano javno in pisмено odklanjalo skupni nastop. Kjer jim to ne kaže, taje. Tako n. pr. so pristajali SKS v Radovljici na obrtniškem sestanku, kjer je SKS z veliko večino propadla, znova trdili, da so za kompromis in za napredni blok. Resnica je drugačna: trezni naprednjaki so za skupni nastop, a vodstvo SKS je proti, tam pa nimajo oni zmerni moške nobene besede. Mi smo bili vedno za napredni blok in vemo, da bo prinesla odurna taktika SKS veliko dobička klerikalcem. SKS je blok onemogočila, zato jo zadene odgovornost za posledice. Če nekateri formalni pristaji SKS napram našim somišljenikom vzdihujejo po naprednem bloku, je treba, da se jih odkaze na lastno vodstvo, kjer naj se dogovore. Mi smo trikrat ponudili in se izpostavili zasmehljivi odklonitvi SKS, ki je našo lojalnost plačala s tem, da je razširila, da nam za kompromis ni radi napredne stvari, ampak ker se čutimo slabe.

Obenem je začela širiti, da ne postavimo liste. Kakor znano, so naši kandidati na okrajnih sestankih že izbrani in bo cela lista skupno proglašena. Naša kandidatura bo uspešna, če bodo naši prijatelji storili svojo dolžnost. Gotovo pa je, da bodo uspehi SKS v obratnem razmerju z bahavostjo, ki je odklonila našo ponudbo.

JDS je obstojala, ko še SKS ni bilo, ustanovila in doprla je SKS, ki pa je zanemarila izročeno ji nalogo, sedaj se pa jezi na očeta, mesto na svojo lastno malomarnost. JDS bo obstojala in v boju zoper klerikalizem vršila odločilno nalogo, ko bo zlatavaj zopet travica rastle čez SKS, ki je s pogrešno svojo «zemljoradniško» politiko izgubila pravo smer in zdaj misli, da ji je glavna naloga, po vsej deželi pobijati — demokratsko stranko. Ali ni sovražnik drugod?

Splošno žensko društvo v Ljubljani

Splošnega ženskega društva redni občni zbor se je vršil v nedeljo 4. t. m. V odsočnosti predsednice ge. Fr. Tavčarjeve, je pozdravila navzoče podpredsednica, gđc. Al. Stebičeva. Poročilo tajnice ge. Govčarjeve je pokazalo, da je bilo društvo izredno agilno. V preteklem društvenem letu se je potezalo za izboljšanje gmojnega položaja magistratnih oficijantk, dalje za preživnino delavskim ženam, katerih možje delajo v privatnih podjetjih, a so vvpoklicani k vojakom. Mladinski odsek je po raznih ljubljanskih šolah pripovedoval šol. otrokom pravilice. V najkrajšem času začne izdajati za otroke pravilice v snopičih v prav ceni in lepi izdaji. Na priitbože raznih staršev je napravil odbor na odsek za prosveto in vere prošnjo, naj ponovi prepoved glede zbiranja denarnih prispevkov med učenci za godove in podobne prilike, kar se je tudi zgodilo. Društvo se je na kompetentnih mestih zavzemalo za to, da bi dobile državne nastavitvenke za svoje nezakonsko dete rodbinsko draginsko doklado, ako je oče brez premoženja umrl ali se na drug način umaknil plačevanju alimentov. — Na inšpektorat državne in na ravnateljstvo južne železnice je napravilo društvo prošnjo, naj se otroci iz ljubljanske okolice vozijo v šolo po spo-

lu ločeni, ako so brez nadzorstva. Društvo je marljivo sodelovalo pri prireditvi kongresa Narodnega ženskega Saveza SHS julija meseca v Ljubljani. Izkušalo je boriti se proti draginji. Iz Beograda je dobilo od «Društva za prosvetovanje žene in zaščito njenih prava» izvrstna šivalna stroja in ima sedaj društvo v svojih prostorih lastno šivalnico, kjer si članice pod ugodnimi pogoji lahko same šivajo obleke. Odbor je priredil lanske spomladi dve javni predavanji. Letos pa dva cikla predavanj po 10 oz. 12 predavanj. Predavala sta gosp. vseuč. prof. dr. K. Ozvald «O duševnem in telesnem razvoju otroka» ter g. dr. M. Am brožič «O negi dojenčaka». V korist «Dečjemu domu» je izdalo društvo novoletne razglednice, ki so nesle okoli 2500 Din čistega dobička. Društvena knjižnica šteje 4451 leposlovnih in poučnih knjig v slovenskem, srbohrvat-

skem, nemškem, deloma tudi francoskem jeziku. Novih knjig je kupil odbor to leto 478 za 28.131 K. Izposodilo se je 17 tisoč 992 knjig. Dohodkov je bilo 60 tisoč 972 K, stroškov 58.777 K, prebitka torej 2195 K. Društvo hoče tudi v bodoče nadaljevati s cikli predavanj, ker so se letos dobro obnesli. Zlasti mu je na tem, da ustvari ožje vezi med šolo in domom. Društvo so darovali lepo število knjig: gđc. Al. Stebič, ga. Z. Savnikova, gđc. Nežika Poč, gđc. Zdenka Kolkaj, ga. Seywirth, ga. Lea Kobal, ga. Silva Campa, gđc. R. Vasič, ge. M. Ovekar, Mar. Koronin, Ivana Škerljanc, Pavla Kersnik, Marica Bartol, gđc. Gabrček i. dr. Vsem darovalkam in posebnim marljivim odborcem je izrekel občni zbor zahvalo. V odbor so bile z malimi izpremembami izvoljene lanske odbornice.

Kulturni pregled

Metropolitan-opera v New-Yorku

Elegantno življenje v New-Yorku se pričenja na jesen zopet z otvoritvijo Metropolitan opere. Socialno važnost tega dogodka si lahko predstavljamo le oni, ki je čital poročila o predstavah, ki jih je dajal Théâtre Italien v Parizu, ali pa o premijerah v pariški operi za časa Meyerbeerja.

Metropolitan opera je v resnici središče mondanskega življenja v New-Yorku. Biti posestnik lože v tem gledališču pomeni visoko socialno stališče, postati član upravnega sveta (board director) je srčna želja marsikoga, predsednik upravnega sveta (chairman of the board) pa je voditelj mondanskega mišljenja v New-Yorku in zahteva to mesto izvanredne finese in taktike. Sedanji chairman, g. Otto H. Kahn je mož, ki je popolnoma kos situaciji. Ker je v resnici ravnatelj, ali kakor ga tu imenujejo, General Manager, je gotovo bolj znan kot kak minister.

In vendar je poslojpe, v katerem se nahaja opera naravnost grdo, zidano je iz umazane, rumene opeke in postavljeno, hdo ve zakaj, v kot trgovskega središča ob Broadway (največja in najhujšepeska cesta) in je videti kot vojašnica ali pa shramba za žito. Nasprotno je pa notranjost lepa in naravnost ogromna, sedežev ima ravno še enkrat toliko kot velika pariška opera.

Če pogledamo člane, vidimo, da imajo za letošnje sezono najboljše pevce sveta; dohodki gledališča so izborni in lahko prav dobro plača svoje umetnike. Nihče ne pozna bolje njih denarne vrednosti, kot sedanji upravni ravnatelj g. Gatti-Casazza, ki ima opraviti z letnim proračunom več milijonov dolarjev.

Neobhodno potrebno je v Metropolitan operi perfektna pevka tehnika, brez katere bi najizdatnejši glas nič ne izdal v tej ogromni ladji. Vsi kritiki pa tudi priznavajo, da je s stališča pevke umetnosti ta opera danes prva na svetu. Tudi najznamenitejši pevci mora poslušati dirigenta in ta mu ne bi dovolil zamude niti za petinko takta na kako lepo noto. Vendar se v Metropolitanu, kakor povsod drugod, opere mestoma krajšajo ali spreminjajo. Metropolitan je torej disciplinirana in resna hiša.

Sezona se je letos začela s «Tosko», glavne vloge so imeli gospa Jerica, dunajska zvezda, tenor Martinelli in bariton Scotti. Sedež v parterju je veljal 11 dolarjev (v dinarjih naj si izvoli vsak sam izračunati po današnjem kurzu). Milijoni dolarjev so se bleščali v demantih in biserih po vsej dvorani. V prvem tednu so igrali Richard Straussova «Rosenkavalierja».

Izvanredni dogodek pa, ki ga je muzikalichen svet z veliko napetostjo čakal, je bila predstava Boitovega «Mefistofela» s Saljapinom, gospo Aldo (Marjotico) in tenorjem Giglijem (Faustom). Ta igra se je zaključila s triumfom. Lepše peti kot Gigli in gospa Aldo je ne-

mogoče. Gigli je pravi naslednik Carusov. Saljapin je postal zvezda Metropolitan-tana. Šestkrat mora priti na oder po vsakem dejanju in takrat ognjevitno pozdravlja publiko, ki je v ekstazi. (Figaro.)

Sentjakovski oder v Ljubljani: «Stari grehi». Stolbova veseliga je namenjena našim malim odrom; v to jo usposobljuje enotna scenarija, nepriljena karakterna komika in prebavno dejanje, ne preveč sovrsno burkastemu nemškemu blagu. Sentjakobčani so se je lotili prvi, ter jo kar po dveh izkušnjah postavili v nedeljo večer na svoj oder; in je uspešna. Dobro so bile zasedene glavne vloge treh starih grešnikov in umišljenih soočtov iste nezakonske hčerke: gospod Karus je podal resnega plešastega konzula, g. Podreberšek naivnega in dobrušnega tovarnarja, g. Lavrenčič pensioniranega, a čvrstega polkovnika z dovoljno dozo afektiranosti. Ta trojica posrečenih tipov, z izvrstnimi maskami, je kot srečni očetovski konzorcij z nepretranim karikiranjem in humorjem vzdržala publiko v stalnem veseljem razpoloženju. Gđc. Petričeva, ljubka «hčerka», in priljudna gospodinja je ugajala svojim trem očetom, še bolj gledalcem. Gospodična Hamova, v vlogi priletnejše konzulove oskrbnice, in g. Bužar, šepavi komadni polkovnikov sluga, sta kot stara zaročenca z znano sposobnostjo pridala svoj delež k uspehu. Enako gđc. Lenasi-jeva v prvem dejanju. Skratka, Sentjakobčani so nas vnovič zadovoljili; bil je zopet prijeten nedeljski večer v njihovi «intimni» dvorani, ki je tudi tokrat bila v naprej razprodana.

«Nova Evropa» Tretja številka ta odlične revije, ki bi jo moral pregledati in študirati vsak naš umetvenik, je bila posvečena slovenskemu problemu. — Četrtri zvezek ne obravnava takega specialnega vprašanja, marveč se bavi vsebinsko z jugoslovanskim družabnim idealom, z demokracijami in prestoli na Balkanu in s problemom narodnega socializma. Vsak intelektualce, ki se nameroma ne udeležuje javnega delovanja na kateremkoli polju, naj bi prečital Čubrilovičev sestavek «Filozofija prakse». Našel bo v njem kazipot za delo, ki nam je vsem potrebno. V oddelku za gospodarski pregled piše I. Belin o dveh italijanskih knjigah o nas; Randijevo delo «La Jugoslavija» je avtor pravilno ocenil ter ga obsodil, da je — kljub navidejni stvarnosti — tendenčno pisano. «Književni pregled» vsebuje študijo o Březini, češkemu pesniku — misliku, ki ga pri nas še vsemaloznačno ter prevod sestavka «Cilji».

Zveza prosvetnih društev v Gorici je imela svoj ustanovni občni zbor dne 25. januarja 1923. Občnega zbora so se udeležile delegacije vseh slovenskih prosvetnih društev Italije. Odbor se je konstituiral tako-le: predsednik dr. E. Bažar, člani vodstva: E. Ličar, dr. F. Jaro, dr. F. Gabrček, E. Komel, I. Pavlin. S tem je postavljen individualno slovenskemu kulturnemu delu na Goriskem temeljni kamen.

«Prager Presse» objavlja v zadnji nedeljski številki v prevodu dr. Frana Milčinskega humoresko «Šurki» (Die Schoppen).

Arčibašev — umira v bedi. Pesnik, pisatelj in dramatik Arčibašev, priljubljeni avtor romana «Sanin» in nešteti noveli, ki očitujejo neverjetno fino psihološko strukturo — je vsled jetike v glavi oslepel in izgubil tudi sluh in govor. Sedaj čaka smrti v Moskvi, kjer živi — najbednejših razmerah.

Anjuta je zopet oblekla kožuh, molče zavila svoje vezanje v papir, pospravila sukanec in igle; na oknu je našla zavitek s štirimi koščki sladkorja in ga je položila na mizo zraven knjig. «To je vaše... sladkor...» je rekla potihoma in se obrnila v stran, da bi skrila solze.

«No, kaj se pa jokaš?» je vprašal Kločkov.

V zadregi je prehodil sobo in rekel: «Čudna si, res... Saj vendar sama veš, da se morava ločiti. Celo večnost ne moreva biti skupaj.»

Ona je že pobrala vse svoje culice in se obrnila k njemu, da bi se poslovila; tedaj se mu je zasmilila.

«Ali naj pa še en teden prebije tukaj?» se je premislil. «Res, naj ostane, čez teden dan jo pa zapodim.»

Jezan nad svojo breznegačajnostjo jo je sirovo poklical: «No, kaj pa stojiš? Če misliš iti, pojdi, če ne, pa sleci kožuh in ostani! Ostani!»

Anjuta je molče in tiho slekla kožuh, potem se vseknila — tudi počasi — vzdihnila in se potihoma spravila na svoje stalno mesto... na stolček tik okna.

Dijak je potegnil k sebi knjigo in zopet jej korakati iz kota v kot:

«Desno pljučno krilo estoji iz treh delov...» je drdral. «Gornji del na prednji prsni mrenici eega do četrtega, oetega rebra...»

Na hodniku je pa nekdo val na ves glas: «Grigorij, samovar!»

Mariborska nedelja

Maribor, 4. febr.

In zopet ta pusta nedelja, ko zastoji življenje kakor obstane človek, ki je izgubil zadnjo kapljico energije. Še včeraj je sijalo sonce in vzbujalo prezgodnje nade na pomlad in — prezgodnje načrte za pohode v okoliške krčme. Danes pa je seve morala leči na mesto megla, ki nas duši kot mora vse, razven onih srečnejšev, ki srečni prespavljajo triglavansko noč.

Trikrat pusta je nedelja za žurnalista, ki rabi dogodkov, pa nikjer nič, samo umazani ledeni sneg se obupno bori z mokrim blatom, — a koga bi zanimala ta edina prozaična novica.

In tako brni telefon... Sodišče: Nedeljski počitek. Državno pravdnistvo: nič za javnost. Rešilni oddelek: «Nichte besonderes.» Bolnica: «Samo nekaj polomljenih pijsancev so pripeljali, pa nič nevarnega.» Politčna tajništva: govornikov še ni nazaj. Lokalni reporterji: Nič, sami plesi, pri Götzu, v Narodnem domu, v Gambrinovih dvorani in po vseh oštarijah muzika z bobni... Žurnalista potrpeljivost uhaja.

Telefon brni močneje, gospodična že davno ni več vpljudna v upravičeni domnevi, da jo niso v nedeljskem popoldnevu postavili med tiste zvonca samo za: nič, nič in nič. Zadnji up: policija! Pa kaj ko se je ravno snoči zahotelo tej prisnojeni luni deliti na vse strani dobrote: Meni in policiji, ki sva v zadnji temni nedelji v bratskem

objemu vzdihovala, ogrožena od lopovov in vlomilcev: «Več luči...» Sedaj pa imam. Ta sicer toli neusmiljena luna je vso noč ne samo po Aleksandrovi cesti, ampak tudi po vseh stranskih ulicah, kotih in koticah in po vseh skrivnih stezicah razlivala tako žarko svetlobo, da si prav nihče ni upal iz temnih brlogov na koristno delo. Polovico policije je dobilo dopust; tisočeri ponočnjaki se vrat niso zaklepali, in vendar: nič, nič in nič.

Ko bi imel naš župan že pod streho svoj proračun, bi mu bil danes gotovo napisal ogromno vlogo s prošnjo: Manj luči. Saj bomo sicer okosteneli, če bo vladal v njegovem mestu vedno tak idiličen mir. Pa — župan ima danes sam še hujše skrbi in druge želje, ki se križajo s mojimi. On hoče zopet še več svetlobe v — glave. In tako mi ne preostane drugega, kot skromna želja, imeti takšno intimno vezi z zagrebško policijo, kot jih imajo kolegi pri «Straži», da bi senzacijselnemu svetu odkrival svetovne lopove, ki poslujejo i pod električnimi obločnicami in se ne dajo ugnati niti od žarke lune svetlobe. Pa — ni mi usojena sreča takšnih visokih zvezd, čeprav nisem tako zaklet sovražnik teh monarhističnih, centralistično organiziranih birokratičnih policij, kot jih blagovolijo titulirati srboriti prijatelji avtonomistične Slovenske republike.

Gospodična za telefonom je postala med tem že tako prijetno glasna, — saj sva med tem že klicala tudi želez-

niško policijo, carinske preglednike in končala pri čuvanju na zvoniku, ki nima telefona, da sem v razkrajajoči resigniranosti, privoščil i njej počitek nedelje, ki jo je že močno zajela tema. Pojdem v gledališče, kjer bodo pri «Dnevi našega življenja» peli in muzicirali in pili in upam tudi meni vili malo več poezije. Dobra volja že itak narašča: Nad strehami se prav obetajočje temni in jutri bodo naši buletini že hvaležnejši. Zato pa, dragi g. urvednik: Lahko noč in na svidenje pri telefonu.

a. r.

Novi stanovanski pravilnik in zakon o stanovanjih

Je izšel in se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Prešernova ulica 54.

5 poštino vred velja 6 Din 60 p.

Gospodarska vprašanja

Zunanja trgovina Italije

Gospodarske razmere v Italiji niso zavidljive. Vojne posledice se bodo tudi v Italiji še dolgo časa poznale. Italijanska industrija se nahaja v kritičnem stanju, brezposelnost je še vedno velika. Italijanski državni proračun je močno pasiven in zunanji dolgovi Italije so ogromni. Kljub slabim gospodarskim razmeram stoji mednarodna vrednost lire še dovolj trdno, kar je pač znamenje, da Italijani dobro gospodarijo s tem, kar imajo, kajti bogate se italijanska država ne more imenovati. Šaj se pred vojno v normalnih razmerah je moralo mnogo ljudstva iskati kruha v tujini.

Zelo pasivna je tudi trgovinska bilanca Italije. Vendar, ako primerjamo številke zunanje trgovine v letu 1922 s številkami v letu 1921, vidimo precejšnje izboljšanje. Po podatkih italijanske statističnega urada generalne direktorije carin za prvo polovico 1922. je znašala vrednost v Italijo uvoženega blaga 7746 milijonov lir proti 8745 milijonov lir v istem času 1921; vrednost izvoženega blaga pa 4198 milijonov lir proti 3961 milijonov lir v isti dobi 1921. Zmanjšanje vrednosti uvoza znaša torej skoro 1 milijardo, a povečanje vrednosti izvoza 237 milijonov lir, kar je na vsak način lep napredek. Potemtakem se je pasivnost trgovinske bilance zmanjšala za 1236 milijonov s tem, da je padla od 4784 milijonov v prvi polovici 1921. na 3548 milijonov lir v prvi polovici 1922.

Promet glavnih udeležnikov trgovine z Italijo je bil v prvem semestru 1922. v primeri z isto dobo v letu 1921. nastopen (v milijonih lir):

	prva polovica leta 1922.	prva polovica leta 1921.
Francija	537 638	-64 + 208
Nemčija	609 506	-84 + 172
Anglija	970 511	+115 + 177
Čed. države	2165 378	-1236 - 163
Švica	134 532	-9 + 67

Napram Franciji je bila torej Italija v prvem semestru 1921. pasivna za 166 milijonov, a je v isti dobi 1922. aktivna za 101 milijonov lir. Preveščen uvoza se je zmanjšal napram Nemčiji od 357 milijonov na 101 milijon, napram Angliji od 521 milijonov na 459 milijonov, napram Zedinjenim državam od 2859 na 1787. Aktivnost napram Švici se je povečala od 322 na 398 milijonov lir.

Važnejši izvozni predmeti v prvih semestrih 1922. in 1921. so bili po količinah:

	prva polovica leta 1922.	prva polovica leta 1921.
	1922.	1921.
vino hl	402	382
olivno olje q	88	69
krompir ton	81	50
južno sadje q	1.672	1.870
mandelji q	94	64
smokve suhe q	68	46
marmor q	957	785
konzerv. paradižnik	127	115
konoplja q	303	97
sirova svila q	20	26
žveplo q	604	543

Iz tabele je razvidno, da je znatno nadeval izvoz južnega sadja (citron, pomaranče), in sicer za 198.000 q. Istotako je padel izvoz sirove svile za 6000 q. Izvoz vseh ostalih gori naštetih važnejših izvoznih predmetov se je povečal, in sicer izvoz konoplje kar za 212 %, krompirja za 62 %, suhih smokv za 48 %, mandeljev za 47 % itd. Padanje izvoza južnega sadja, ki je med najvažnejšimi izvoznimi predmeti Italije, dela Italijanom precej skrbi, ker jim na zunanjih trgih uspešno konkurira predvsem južno sadje iz Španije.

TRŽNA POROČILA.

Novosadska produktna borza (5. t. m.). Pšenica bačka 445, ječmen 312,50 — 315, oves 290, sremski 300, koruza nova bačka 230 — 232,50, moka št. 0 675,50, št. 2 652,50, št. 5 650, št. 7 450, št. 8 275, otrobi 165.

Tedensko poročilo z žitnega trga. Iz Zagreba poročajo: V početku prošlega tedna, ko je bila javljena vest, da se je izvozna carina za koruzo znatno znižala, je cena koruzi precej narasla. Zaradi pomanjkanja gotovine in znatnih variacij deviz pa se čvrstost v trgovini s koruzo ni vzdržala. Tudi še prošli teden ni bilo uradnega obvestila o znižanju izvozne carine na koruzo in zato carinarnice niso pripuščale izvoza koruze po nižji carini. Pomanjkanje gotovine zelo ovira promet. — Pšenica je tokom prošlega tedna nekoliko popustila v ceni. Bačka pšenica (76 do 77 kg) se je tržila spočetka po 478,50, kasneje po 470 do 475 Din. Cene koruzi so se gibale med 230 Din postav v Bački in 250 do 255 Din s sremskih postav. Bačka koruza je letos slabše kakovosti. Ječmen za pivovarstvo se je plačeval po 337,50 do 362,50 Din. Po rži, ki se je tržila po 350 do 375 Din, je bilo malo povpraševanja. Oves je notiral: bosanski 300 do 305 Din, slavonski 307,50 do 315 Din z vtovorne postaje. Fižol se je plačeval po 375 do 400 Din z vtovorne postaje. Moka se je tržila tudi za inozemstvo. Koncem tedna je notirala št. 0 od 725 do 750 Din. Moka za krmo se je plačevala po 250 do 262,50 Din, otrobi drobni 187,50 do 200 Din, debeli 212,50 do 250 Din, vse z vrečami.

Zagrebski tedenski sejem (3. t. m.) Pogon slab, malo povpraševanja. Cene napram sejmu v sredo v glavnem neupremenjene.

DOBAVE

Dobava črne železne pločvine. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila 16. t. m. ofertalna licitacija glede dobave 10.000 kg črne železne pločvine. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Dobava pralnega mila. Pri Odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila 21. t. m. ob 11. dop. ofertalna licitacija glede dobave 10.000 kg pralnega mila. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Dobava moke. Pri intendanturi IV. armijske oblasti v Zagrebu (Jezuitski trg 4, soba št. 89) se bo vršila 20. t. m. ob 11. dop. ofertalna licitacija glede dobave 2.450.000 kg pšenične moke tipa 80 %. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Dobava jermenov in usnja. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se vrši 17. t. m. ponovna ofertalna licitacija glede dobave 1000 kg jermenov, 100 kg jermenov za opanke in 200 kg podplatov. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

DROBNE VESTI.

— Kreditna banka v Ljubljani. Ministrstvo za trgovino in industrijo je izdalo koncesijo za ustanovitve »Kreditne banke« v Ljubljani s kapitalom 1,5 milijonov Din. Koncesionarji so A. Pesek, dr. Rybář in dr. Kreditna banka je ustanovljena, da prevzame posle zadruge Jugoslovanskega kreditnega zavoda. Tako bomo sedaj imeli v Ljubljani dva kreditni banki »Ljubljanske kreditne banke« in »Kreditno banko«.

— Pomanjkanje gotovega denarja v Zagrebu. Kakor poročajo iz Zagreba, vlada tamkaj tako veliko pomanjkanje gotovine, da nekatera podjetja niso mogla plačati svojega osebja. Velike banke, katerih gotovina je znašala vedno 10 do 15 milijonov dinarjev, nimajo danes več nego kakih 100 do 150.000 dinarjev. Zagrebško časopisje povdarja, da je politiko deflacije finančnega ministra sicer pozdravili, vendar jo je treba sedaj v dobi pomanjkanja denarja in padanja valute premisljeno vrstiti. Obenem da bi se morala dvigniti tudi vrednost dinarja. — Pri nas v Ljubljani pomanjkanje gotovine še ni čutili. Ljubljanski denarni zavodi so še zadosti likvidni.

— Izvoz jaje zastaja. V zadnjem času je povpraševanje inozemstva po jajcih nekoliko ponehalo. Podoba je, da je zaradi mile zime mnogo blaga, ker na inozemskih trgih cene padajo. V Franciji prihajajo na tržišče velike množice domačih jajc iz južnega dela države. Londonski trg ne kaže posebnega veselja za nakupovanje, ker se pričakuje večji transporti iz Maroka, Kitajske in Egipta. Švica istotako ne kupuje mnogo. Uvoz v Nemčijo ovirajo nemške valutarične razmere.

— Dobava soli iz Rumunije. Iz Beograda poročajo, da je naša vlada sprejela ponudbo od rumunske vlade za sklenitev 5 letne pogodbe za dobavo soli. Rumunska vlada nam ponuja vagon soli za 7 do 8 tisoč lejev. Naša vlada je pripravljena sprejeti to ponudbo, zahteva pa, da se cene vsake leto meseca oktobra na novo določijo.

— Važno za trgovce s semensko deteljo. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je prejela od ministra za kmetijstvo in vode rešenje, ki se glasi: Na vlogo trgovske zbornice v Ljubljani z dne 18. t. m., da se izjemoma dovoli pakovanje semen za plombiranje tudi v vrečah s šivom, odobravam zbog pomanjkanja vreč brez šiva in na predlog poljoprivredne ogledne in kontrolne stanice v Topčideru št. 23 z dne 21. januarja t. l.: 1.) da se izjemoma k določilom pravilnika in norme z dne 12. decembra 1922. o plombiranju semen sme pakovati seme za plombiranje tudi v vrečah s šivom; 2.) šiv mora biti obrnjen proti notranji strani vreče, in plomba ali vrstica iste strani iti skozi šiv, da se onemogoči zlorabe; 3.) predstojajoče odobrenje pod 1., 2., velja samo za to ekspedicijo, prihodnje ekspedicije se bodo morale vršiti po pravilniku o kontroli semen.

— Veliki sejem v Lionu se bo vršil od 1. do 15. marca 1923. Sejma se udeležijo povprečno 20 do 22 držav. Naša pooblaščenca trgovinska agencija v Lionu je podvzela potrebne korake tako pri odboru sejma, kakor tudi pri našem trgovinskem ministertvu, da se tudi za našo državo rezervira na sejmu poseben prostor. Vsa potrebna navodila daje interesentom naša trgovinska agencija v Lionu (Agence Commerciale Privilegiée du Royaume des Serbes, Croates et Slovenes — Lyon, Rue Sala 27.) uradnimi urami.

— Razprodaja Nemčije. Iz Prage poročajo: Udeležba češkoslovanskih kapitalistov pri saksonski industriji zavzema vedno večji obseg. Delnice saksanske tvornice portland-cementa v Dresdenu so popolnoma prešle v posest kraljevo-graške tvornice cementa. Isto grozi mnogim drugim podjetjem.

— Avstrijska zlata pariteta znaša za dobo od 5. do 11. t. m. 14.500 ak.

— Nemški carinski nadavek znaša od 7. do 13. t. m. 474.900 %.

— Svetovna produkcija zlata je znašala v letu 1922. vrednost 65 milijonov funtov sterlingov, v letu 1921. pa 68 milijonov.

— Znižan davek na vino v Rumuniji. Rumunski finančni minister pripravlja znižanje dosežanega davka na vino, ki znaša 1 lei pri litru.

Iz življenja in sveta

Nov orjak na zvezdnatem nebu

Bodoče naloge astronomije.

Veliki in mali atlanti, optični instrumenti, neštevne knjige in brošure polnijo bibliotечно dvorano znamenitega astronoma Thomasa. Ogle stene so okrašene z miniaturnimi slikami, fantastičnimi skicami in dovipnimi karikaturami futurističnih slikarjev. Slednji predstavljajo pokrajine, moške in ženske s planeta Marsa.

Thomas z dobrovoljnimi nasmehom odgovarja na vprašanja glede prebivalcev na planetu Marsu. S prebivalci na Marsu, pravi, se v večji meri bavi fantazija nekih amatjerjev, kakor raziskavanje resnih astronomov. Za zvezdoslovce ne prihaja toliko v poštev vprašanje, je-li tudi na Marsu bivaljo živa bitja — naložba, ki se z današnjimi sredstvi sploh ne more rešiti; znanstvenika zanima v prvi vrsti vprašanje, je-li sploh možno bivanje na Marsu. Ugotovitev, je-li bivanje na Marsu možno, je le deloma astronomsko vprašanje; to vprašanje se tiče v prvi vrsti kemije in biologije.

Najznamenitejši raziskovalec Marsa, Italijanski astronom Schiaparelli, je bil še mnenja, da je komaj misliti na to, da so morebiti dani pogoji za organsko življenje na našem najbližjem planetu. Odkar pa se je danski učenjak Lau temeljito bavil s tem vprašanjem, so zvezdoslovci v tem oziru postali manj skeptični. Lau je z veliko verjetnostjo ugotovil, da se na Marsu nahajata voda in sneg, kar pač opravičuje domnevanje, da so na Marsu dani tudi ostali pogoji za življenje. Giordano Bruno, drzni mislec renesančne dobe, je menda pravo zadel: Zemlja je peščeno zrno v neizmernem vesmiru. Bilo bi drzno, če bi zemeljski človek hotel trditi, da le na tem peščnem zrnu bivaljo misleča bitja.

Ali morejo zadnja leta zabeležiti kaka znamenita astronomska razkritja? Tudi povojna doba je prinesla zvezdoslovju že marsikatero dragoceno razkritje: na polju stelarne astronomije je v gotovem smislu rodila celó revolucijo: odkrila je celo vrsto orjaških zvezd, ki glede velikosti daleč presegajo naše sonce. Med temi orjaški zvezdnatega neba je »Orion Betegenze« najznamenitejši. To je največja znana zvezda v svetovnem prostoru. Ako si predstavimo našo zemljo v obliki lešnika, odgovarjala bi solncu velikost kolesa na vozu, dočim bi »Orion Betegenze« imel po tem modelu 300 m premera. Ta orjaška zvezda sestoji seveda iz redkejših tvarine kakor naš planet. Orion je ogromna plinova kepa, v čigar notranjosti bi imelo dovolj prostora naše sonce z vsemi svojimi planeti.

Odkritje te orjaške zvezde je imelo za posledico novo teorijo o razvoju in starosti zvezd. Trditi smemo z veliko verjetnostjo, da se rdeče zvezde firmamenta nahajajo v stadiju svoje mladosti; sčasoma se zgostijo, postanejo bledeje in so končno belkaste barve, kar že pomenja starostno dobo. V nadaljnjem razvoju postanejo zopet rdeče in končno le temna ozvezdja, o katerih usodi ne vemo ničesar.

Bodoče naloge astronomije obstoje v prvi vrsti v natančnejšem raziskovanju nepremičnih zvezd. Kako velike so zvezde nepremične in v kaki distanci se nahajajo? Tu se polavlja tudi veliko vprašanje, da-li niso zvezdnate megle, kakor na prime Andromeda, posestrim-

ski svetovi naše iz milijard zvezd obstoječe »Rimske ceste«. Rešitev tega problema po človeški znanosti bi pomenilo ogromen korak v razkritju vesolnosti.

Zlato v ustih

Neki dunajski novinar je izračunal, da nosi dunajsko prebivalstvo v ustih vsaj 1000 kilogramov zlata, kar predstavlja ogromno vrednost petdesetih milijard avstrijskih kron.

Račun je čisto preprost in preprostost je znamenje resnice. Polovica dunajskega prebivalstva, ki šteje dva milijona duš, si najbrže še ni privoščila zlatih plomb za konserviranje svojih zob. Od drugega milijona Dunajčanov in Dunajčank pa ima, kakor zatrjujejo izkušeni zobozdravniki, približno polovica zlate plombe v zobeh.

Gotovo ni pretirano, ako računamo, da ima od teh 500.000 oseb vsaka vsaj dva grama zlata v zobeh. Pol milijona Dunajčanov in Dunajčank, ki imajo z zlatom polnjene zobe, nosi torej v ustih en milijon gramov ali tisoč kilogramov zlata. Gram zlata stane danes 50 tisoč avstrijskih kron; milijon krat 50 tisoč je 50 milijard kron.

Ze Goethe, ta inkarnacija nemške modrosti, pravi, da v življenju ni nobene malenkosti. To nam jasno dokazuje 50 tisoč milijonov ali 50 milijard, ki se sumirajo iz dveh gramov za četrtino dunajskega prebivalstva. A kaj šele, če bi se moglo izračunati, koliko ima Dunaj investirane platinne v zobe! Vsak gram te zlahtne kovine se ceni danes na 235.000 kron. Tak račun bi torej gotovo izsilil respekt pred nepričakovanim bogastvom dunajskega mesta.

× Prepovedano poljubljanje. Mladi ljudje se radi poljubljajo, pri nekaterih narodih bolj pri drugih manj. Italijani so v tem posebno živahni in tam se poljubljata fant in punca kar javno, pred ljudmi, na promenadah in sploh povsod. A sedaj so fašistovski reformatorji v Rimu

to prepovedati — poljubljanje na javnih mestih namreč, in sicer z motivacijo, da se s poljubi lahko razširjajo razne bolezni. Dobro, ampak te bolezni se raznašajo tudi pri skrivnem poljubljanju, ako je kdo že bolan. S to prepovedjo fašisti niso odpravili razširjanja poljubljanja in dvomimo, da odpravijo tudi poljubljanje na javnih prostorih, dokler so Italijani in posebno Italijanke tako živahne.

Poslano.*

Poslano k objavi ga. Viktor Šobra radl opustitve oz. preselitve trgovine.

Ugotavljam, da se trgovina s kolonialnim blagom v Ljubljani na Vodnikovem trgu št. 2 ni niti opustila, niti preselila, kakor objavlja g. Šober po časopisih, ampak se vodi od 1. januarja t. l. pod prot. tvrdo J. Muc Koloniale-Import dalje. Preselil se je le g. Šober sam, ki je bil svojčas sprejet samo kot družabnik v že obstoječo trgovino, ki se je potem vodila pod imenom Viktor Šober od 1. januarja t. l., ko je g. Šober izstopil iz družbe.

G. Šober je torej le prenehal biti družabnik trgovine na Vodnikovem trgu št. 2, ki še nadalje obstoja, kakor je poprej obstajala brez njega, in more tedaj g. Šober opustiti oz. preseliti iz trgovine na Vodnikovem trgu št. 2 le to, s čemer se je preselil t. j. njegovo ime, kar je pa popolnoma brez pomena z nadaljnjo obstoj trgovine.

Objavo g. Šobra moram smatrati z ozirom na prejšnje — zelo miło rečeno — neolajnost, ki jih je zagrešil, kot novo neolajnost proti onim, ki so ga sprejeli svojčas v družbo in mu pomagali na noge, preračunano na to, da spravi nepoučene v zmotno in po možnosti doseže to, kar se mu z različnimi intervencijami, podprtimi z neresničnimi navedbami ni posrečilo.

Ljubljana, 5. februarja 1923.

Viljem Muc.

* Za vsebino uredništvo ni odgovorno.

NAZNANILO.

Vsem svojim cenjenim odjemalcem vljudo naznanjam, da je moj družabnik, gosp. Ivan Turk z današnjim dnem izstopil. Trgovino s železnino v Ljubljani, Valvasorjev trg št. 7, bodem odlej pod protokolirano trdko.

Franco Erjavec

185

„pri zlati lopati“

neomejeno dalje vodil. — Zahvaljujem se za do sedaj izkazano mi zaupanje ter zagotavljam točno in solidno posrežbo.

V LJUBLJANI, dne 31. januarja 1923.

Z odličnim spoštovanjem **Franco Erjavec.**

Zahvala.

Zahvaljujemo se najiskrenejše vsem, ki so nas tolažili v težkih dneh, ko je neizmerno trpel in nas zapustil naš ljubljani sin, ošroma brat in svak, gospod

Franci Slanc

slušatelj šumarske akademije.

Vsem, ki so prišli od blizu in daleč, da ga spremito na zadnji poti, posebno pa njegovemu predragemu gospodu doktorju Premrovu, starosti Sokola ter gospodu zastopniku akademičnega društva »Triglav«, ki sta se z vznešenimi besedami poslovila od njega ob grobu, dalje prečast. duhovščini, deputaciji akad. društva »Triglav«, Pevskemu društvu v Litiji za krasne žalostinke, društvoma Sokol in Požarni brambi ter Lovskemu društvu v Litiji, izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Konečno se iz srca zahvaljujemo za vse izraze sočutja ob bridki izgubi, kakor tudi za vse prekrasne cvetke, ki so krasile mrtvaški oder in krsto našega preljubega Francita.

Litija, dne 3. svečana 1923.

187

Rodbina Slanc-Hubad.

Zahvala.

Ob prebridki izgubi, ki nas je zadela s smrtjo našega iskreno ljubljenega Elije Viljema, smo prejeli toliko dokazov odkritega sočutja, da se nikakor ne moremo vsakemu posamezniku posebej zahvaliti. Zaradi tega izrekamo na tem mestu srčno zahvalo vsem, ki so nam kakorkoli izrazili sočutje, ali pa ki so dragega rajnika sprejeli na zadnji poti. Zlasti se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, vsem p. n. darovalcem prekrasnega cvetja kakor tudi slavnemu pevskemu zboru za genljive žalostinke.

V Ljubljani, dne 5. februarja 1923.

Žalujoči rodbini Traun in Rabič.

KORANI

Najboljša in najcenejša streha

pravi, zajamčeno pristal 184

asbest skril.

Fran Hočevar

Žirovnica-Mosto, Gorenjsko.

Prave Jacobi

antinikotin stročnice št. 3 v zalogi pri E. Dobriču, Prešernova ulica. — Vsaka množina na razpolago, dokler traja zaloga. 106

Županstvo občine Mengeš

naznanja, da se vrši dne 182

9. svečana 1923

to je, na sv. Polone dan običajni letni semenj

za kramarje, konje, govedo in prašiče.

Županstvo Mengeš.

Zanimivosti iz stare Ljubljane

Henrik Costa, rojen 1796., umrl 1870., bivši ljubljanski župan, navaja v svoji knjigi »Reiseerinnerungen aus Krain« (1. 1848.) razne zanimivosti iz stare Ljubljane.

Ljubljanski grad je zgradil v 11. stoletju kranjski mejni grof; vojvoda Ulrik III. je medtem povečani grad l. 1261. odstopil patrijarhu Gregorju oglejskemu, kralj Otokar je grad osvojil, a Rudolf Habsburški mu ga je zopet vzel; l. 1579. in 1580. so obdali grad z okopi in nasipi ter s trdnjaskimi stolpi. Dne 14. avgusta 1813. so Francozi vse utrdbe porušili. V drugi vojni s Prusi so bili na gradu pruski vojni ujetniki, ki so umirali na nalezljivi bolezní ter so jih pokopavali po bivših trdnjaskih jarkih. Po letu 1815. so zgradili ob gradu znova lesen stolp za stražo in uro; ta stolp so po letu 1848. nadomestili z zidanim. Na tem stolpu zvoní vsako jutro ob 7. od leta 1834. Zvonjenje vabi k molitvi proti turski nevarnosti. — Od 1814. so zapirali na gradu zločince iz Kranjske in Koruške, obsojene do 10 let. Kapela sv. Jurja je bila ljudstvu dostopna le na dan sv. Jurja in naslednjega dne. Po stenah so naslikani grbi deželni glavarjev do leta 1714.

Sv. Juri je patron gradu in Ljubljane. Svetnika Hermagoras (Mohor) in Fortunatus, prva razširjevalca krščanstva po ozemlju Kranjske, pa sta patrona Kranjske, in sv. Jožef je patron vse Ilirije.

Ulica. Današnja Wolfova ulica se je imenovala nekdanj Kapucinska, kesneje Gledališka ulica. Današnje Rebber (Reber) se je zvalo nekdanj Narrensteig, t. j. Steza norcev. Čemu? Ali je bila tam blazniza ali pa so jo imenovali po zaljubljenih »moreh«, ki so hodili v goščo pod gradom?

Trgi leta 1848. so bili: Glavni (zdaj Mestni), Zahaj, Sv. Jakoba, Novi (zdaj Turjaški), Nemaški (zdaj Valvazorjev), Kundschafts-Plätzchen (kje?), Dvorni, Stolne cerkve in Solski, dalje Marijin. Tržni in Kongresni trg. Drugih trgov ni bilo.

Spomeniki. Spomenik Marijin na Sv. Jakoba trgu s štirimi svetniki: Jožef, Leopold, Ignac in Franc Keav., so postavili najprej kranjski stanovi leta 1682. iz si-vega marmorja; kesneje so kipe vili v bronu in jih postavili po načrtu Valvasorjevem. Leta 1844. so spomenik odstranili, da so zgradili nov kamenit podstavek.

Spomenik sv. Trojice (pred kavarno »Evropa«) je dala leta 1722. postaviti Konstanca grofica Auerspergova; ker se je rušil, so ga na mešne stroške leta 1843. obnovili.

Spomenik na današnjem Ambroževem trgu (pred novim mestom Sv. Petra) so postavili leta 1622. v spomin na procesijo, ki so jo na sv. Telesa dan napadli ljubljanski protestantje. Ljubljanski kovači so protestante zapodili. Zato imajo kovači pravico, nositi pri šent peterskih procesijah baldahin, kovaški pomočniki pa imajo čast nositi baklje. Na križu s škofskimi insignijami (spomin na škofa Tomaža Hrena, preganjalca protestantov) so napisali s Hrenovim geslom. Leta 1828. je križ razpadel in so ga 17. aprila 1843. postavili znova.

Spomenik tik mostu čez Gruberjev kanal ob Karlovi cesti spominja izkopanje tega kanala in na obisk cesarja Franca I. ter cesarice Karoline leta 1835. Zaradi tega kanala so prenehale zabavne vožnje s čolni po visoki Ljubljanici, a barje se je vsaj deloma osušilo.

Frančev most (pred frančiškansko cerkvijo) so zgradili leta 1842. iz 88.000 centov obsekanega kamena.

Robbov vodnjak (obelisk s tremi vodo izlivajočimi možmi in delfini) so postavili leta 1733. Kipar Francesco Robba je prejel honorar 2400 goldinarjev, a ga je delal skoro 10 let. Razen plače so mu dali še meščanstvo in sedež v svetovalstvu.

Stolna cerkev sv. Nikolaja je bila zgrajena na prostoru nekdanje kapelice ljubljanskih ribičev. Začeli so jo zidati leta 1699; a kupolo so zgradili šele leta 1841. Slikarji Julius Qualia, Carlo

Carlini, domačin Matej Langus ter kipar Francesco Robba i. dr. so okrasili cerkev.

Frančiškanska cerkev je bila zgrajena leta 1646. na stroške barona Konrada Ruessensteina, in sicer na razvalinah leta 1499. po Turkih razrušene avguštinske cerkve, ki jo je bil leta 1866. zgradil deželni glavar grof celjski Avguštince so leta 1784. (12. junija) odstranili, cerkev in samostan zaprli; a že 1. novembra 1784. so prevzeli cerkev in samostan frančiškani, ki so še danes tukaj. Frančiškani so bili dotlej v poslopju kesneje nekdanje stare gimnazije (liceja) na današnjem Vodnikovem trgu. Tam so imeli tudi cerkvico. Kesneje je potres gimnazijo razrušil ter so jo poslopje podrl. Slikarji Langus, Goldenstein, Val. Menninger, Potočnik, Herlein, Frohmüller, kipar de Georgio so okrasili cerkev s slikami in kipi, oziroma skulpturami.

Uršulinsko cerkev in samostan je dal zgraditi ljubljanski trgovec Jakob pl. Schellenburg. Nakupil je vrtove kneza Auersperga in kneza Eggenberga ter Fabjančiča ter začel zidati leta 1713. samostan, leta 1718. pa cerkev. Zidanje je bilo šele leta 1748. gotovo ter je stalo le 93.547 goldinarjev. Veliki oltar sam pa je veljal 11.136 goldinarjev in 39 krajcarjev. Schellenburg in njegova žena Katarina imata svojo grobnico v tej cerkvi.

Sv. Petra cerkev je zgrajena na prostoru, kjer je stala že prejšnja cerkev enakega imena, ki so jo pa Turki leta 1472. zažgali in razrušili. Današnja cerkev je bila zgrajena leta 1700. Zupnik je bil vedno takratni škof. Okoli cerkve je bilo včasih pokopališče, dokler se ni začelo pokopavati pri Sv. Krištofu. V cerkvi so slike Meningerja, Jelovška i. dr.

Cerkev sv. Krištofa je iz leta 1497. Pokopališče je bilo tudi od leta 1779. (4. maja). Prva je bila pokopana neka Marija Breclj. Dne 10. marca 1797. so pokopališče razširili.

Za pokopališčem je bila včasih tako zvana turška šanca, jarek z utrdbami. Tu so baje Ljubljančane leta 1581. premagali turško tolpo. V spomin na to zmago so včasih vsako leto na veliko-

nočni ponedeljek ljubljanski meščani z zidovja ometovali v jarku se loveče dečke z jabolki in pomarančami.

Cerkev nemškega viteškega reda (na Valvazorjevem trgu) stoji baje na mestu rimskega Neptunovega templja. Zgrajena je bila baje že leta 1292. od templjarjev in leta 1313. sprejeta v last nemškega viteškega reda. — Toda cerkev je s časom razpadla ter so jo leta 1714. porušili ter nadomestili z novo, današnjo. Zgradil jo je Benečan Domenico Rossi v obliki malteskega križa. Oltarske slike so Meningerjeve.

Cerkev na Rožniku. O njenem postanku ni nič znano. V zakristiji nad vrati je številka 1742 in neki napis pravi, da jo je posvetil leta 1747. knezoškof Ernest Amadej, grof Attems.

Florjanska cerkev je iz leta 1660.; njen stolp iz leta 1672.

Trnovska cerkev sv. Janeza Krst. je postala 1785. župna cerkev. Leta 1848. je bila še zelo neznatna in podobna slabši vaški cerkvi. (Zlepšala, dozidala in povečala sta jo župnika Karun in Vrhovnik.)

Magistrat je iz leta 1718. (že tretji v Ljubljani). Stoji na prostoru rotovža, ki so ga podrl leta 1717.

Škofji dvorec je zgradil škof Ravbar leta 1512., razširil in dvignil pa škofa Buchheim in Herberstein.

Botanični vrt ob Karlovi cesti so ustanovili Francozi leta 1810. Prst so dali tja prepeljati z vrta bivšega kapucinskega samostana.

Kolizejsko poslopje je bilo otvoreno leta 1846. Lastnik je bil arhitekt Jos. Bened. Withalm, tovarnar iz Gradca. V poslopju je bila velika kavarna, jezdalnica, pekarna, plesišče in deloma tudi karnava. Kolizej je bil včasih elegantno zabavišče; danes služi le še za stanovanje.

Razsvetljava. Mesto je dobilo razsvetlavo (petrolejke) dne 1. januarja 1793. Leta 1847. je gorelo po mestu že 90 latern, po predmestih pa 212.

Zvezda. V rimski dobi je bila tudi javna kopel; v srednjem veku (1602. do 1606.) je stala tu kapucinska cerkev s

samostanom. Leta 1810. so Francozi razbili samostan za kasarno. Nato so samostan s cerkvijo porušili in po l. 1822. je nastal dvorec »Zvezda«, spodbetka iz samih akacij. Tu je bilo otroško igrišče, javna promenada in prostor za javne koncerte vojaških orkestrrov. »Zvezdo« je dal zasaditi guverner baron Schmidburg.

Lattermanov dvorec so zamislili Francozi in izvršili že natančne načrte za razvrstitev drevja. Ideja pa niso več izvršili, a jo je uresničil general Lattermann leta 1815., dne 1. marca.

Grad Podturn so leta 1847. restavrirali in povečali. Prej je stalo ondi manjše poslopje. Imenuje se Podturn, ker je stal višje v gozdu turn (stolp) viteza Jurja Apfalterja. Tisti turn (menda trdnjaski) je leta 1440. grof Friderik celjski porušil. Spodnji grad je zgradil škof Hren in so ga leta 1703. prevzeli jezuitje. V njem so se vršile tudi dijaške gledališke predstave, baje celo prve slovenske predstave.

Gradč Leopoldsdorf (Čekinov grad) je dal zgraditi leta 1720. deželni glavar Leopold grof Lamberški. Potem je gradil kupil ritmojster pl. Zegoni (po katerem ga še danes imenujejo »Čekinov grad«). Nato je gradil prehajal iz rok v roke, dokler ni ostal Koslerjev.

Najstarejši hotel je bil »Bidelmonov« (der wilde Man, t. j. Herakles) na Glavnem trgu št. 313 (tik magistrata — na levi). Hotel »pri slonu« se je včasih imenoval Misbaba.

Prisilna delavnica je obstojala od leta 1847.; tam je bil včasih Gadnerjev mlin. Poslopja na levi so še ostala po mlinu.

Kazina je bila zgrajena na inicijativo Karla grofa Welsperg Raitenaua. Zidati so jo začeli leta 1836. in jo 1838. dovršili. Stala je 70.000 goldinarjev.

Strelišče je obstojalo že 14. junja 1562.; strelsko društvo je bilo zelo odlično, elitno. Hiša je opetovano prezidana. Kesneje so služili spodnji prostori za javno ljudsko in studentovsko kuhinjo, zgornja dvorana s stranskimi prostori za elitne ples, za razstave, kot gledališče i. dr.

Mali oglasi

Šteje se 20 besed 1 Oja. 2 —, vsaki oddaljeni 5 besed 1 Oja. — Trgovski agenci, dopisovanje, spremljanje do 20 besed 5 Oja., vsaki oddaljeni 8 besed 2 Oja. — Plače se seprti. (Lahko tudi s smetilk.) Na prejetje se odgovorja ta, sta je sprejeto priložna snemka se odgovor.

Službe

Blagatistarka sprejem.
Ponudbe na poštni predal 18 Ljubljana. 452

Iščem učenca 454
za trgovino, starejšega inteligentnega dečka. Ponudbe na trvdko J. Gorec, Ljubljana.

Službo išče

dobro izučena šivilska pomočnica. V delo želi vstopiti v Ljubljani, če mogoče v kak salo ali h kakim majsterici. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Pomočnica«. 451

Dva fanta, 450

eden 14. drugi 15 let stara, s 15mesečno meščansko šolo, s prav lepim vedenjem in z dobro izobrazbo, bi šla rada bičiti se v večjo trgovino z mešanim blagom takoj ali pa, do konca šolskega leta. Plača na zahtevanje. Naslov: Ivan Umek, Globoko pri Brezicah.

Trgovski pomočnik

vešč v galanteriji, špeceriji, šolnin in deželnih pride-kih, želi sedanje mesto preme-niti. Cenjene ponudbe pošlúo leščé, Marihor, pod R. i. 100. 440

Strojarski pomočnik

za malo obrt, ki jo je zmogel samostojno voditi, se išče. Refektura se na izkušeno mod. Plača po dogovoru. Naslov v upr. »Jutra«. 437

Knjigovodja-bilancist

s dolgoletno prakso, išče pri-merno službo. Cenj. ponudbe pod »Prak. ico« na upravo »Jutra«. 435

Absolvent 433

slovenske trgovske šole v Ljubljani želi primerno službo v kakem trgov kem ali in-dustrijskem podjetju. Nastop takoj. Cenjene ponudbe se prosí pod »Zanesljiv 433« na upravo »Jutra«.

Inteligentna resna gospa,

srednje starosti, zelo izobražena, prevzame roditvo, kot samostojna gospodinja, žinaga, tudi večnega gospodinstva. Vodilpr. ovrsto kuhinjo. Vstop takoj. Ponudbe pod »Zmožna mod« na anon. družbo Alo-ma Comp. y, Ljubljana. Kon-gresni trg 3. 421

Kupim

Stara rabljena kolesa
z in brez plaščev kakor tudi nošamezne dele istih kupim. Pridem na dom pogledat. Ponudbe z označbo cene po-tom dopisnice na »K. A.«, poštnoležerice Št. Vid nad Ljubljano. 446

Otroška posteljica

dobro ohranjena, z mrežo se kupi. Naslov pove upiava »Jutra«. 461

Prodajam

Plišast plašč,
črn, popolnoma nov, se po zelo ugodni ceni proda. Vpra-sati jo: Vidovdanska cesta št. 12. 447

Kavarniška oprava,

kompletna, za večjo kavarno se proda. Povpraša se pri Mihaelu Rednaku, pošta Ve-lenje. 458

Nepremičnine

Enodružinska hiša
s trgovskim lokalom v Cel-u na prodaj. Hiša je še nova, v lepi ulici, na prometnem kraju, kjer se lahko vsak dober pro-met vpelje. Poleg je tudi velik vrt z sadnim drevjem in trto zasajen. Osebná ali pismena pojasnila v Ljubljani, Japljeva ulica 4, I. nadstr., levo. 427

Enodružinsko hišico

z malim vrtom v Ljubljani ali okolci, v kateri so na raspolago vsaj tri sobe s pri-ključniki, kupim. Prodajalcu oddam sedanje svoje stano-vanje treh sob s pritličniki. V sredini mesta. Naslov pri upravi »Jutra«. 452a

Stanovanje

Pri boljši obitelji
išče gospod sobo, eventualno s hrano. Naslov pod »Isušene« na upravo »Jutra«. 424

Cand. med.

išče mehikano sobo v mestu, oziroma v bližini bolnice. Plača dobro. Ponudbe na Vu-dina, Gradišče 8. 440

Odda se takoj,

samo gospodu, preprosta, čedna sobica s po enim vvhodom in električno lučjo. Izve se v upravnistvu »Jutra«.

Lokal

Lokal 432
s stanovanjem, za trgovino z mešnim blagom na promet nem kraju, blizu železnice, se išče za takojšnji posneje. Cenj. ponudbe na upravo »Jutra« pod »Lokal in stanovanje 432«.

Dopisovanje

Inteligentni
mladi Slovenci — tehničarji žele poznati slovenskimi devojkami. Ženitev ni izklju-čena. Ponudbe pod »Drago, Cvetko in Stankos. Rudnik Bogovina, pošta Bol.ovac, Sr-bi a. 460

Mladenka

26 let stara, 300.000 K dote, bivač na deželi, raiena vsa-ga gospodinjstva, hi se omoži-ta s primernim mladeničem. Po-nudbe s sliko na upravnistvo »Jutra«. 439

Preprost gospod,

srednje starosti, z lepim, ma-lim posestvom, išče damo enake starosti. Prednost i a prijateljica narave, blagega srca in s nekaj gotovine. — Ponudbe pod šifro »Zado-voljnost Ž. N. 923« na upravo »Jutra«. 420

Razno

Posojila 456
v znesku 25.000 Din išče mlad trgovec v svrhu razšir-jenja trgovine, oziroma pri-stopi kot k mpanjon. T a-davne ponudbe je poslati na upravnistvo »Jutra« pod šifro 27/95. pomlad.

Izobrazba v jezikih.

Akademik poučuje arb-br-vaščino, francščino, italijan-ščino in nemščino teoretično in praktično, kakor tudi tr-govsko korespondenco. Ho-norar ni.ek. Ponudbe pod »Izobrazba na upravo »Jutra«. 442

Dobrotnica

za jeunese dore, naj se od-zove na nemškem jeziku z označbo svojega naslova na: Ljubljana, poštnoležerice, »K-12-11«. 455

Išče se družabnik

z vsaj 250.00 Din gotovine, ne da bi mu bilo treba sodelo-vati. Za njega vložen denar je varno kritje. Stvar je dobra in najna. Ponudbe pod »Var-nostno kritje« na upravnistvo »Jutra« v Ljubljani. 459

Kupi se majhna hiša

na »rometnem kraju, primerna za trgovino v Ljubljani ali bližini. Ponudbe z uavedbo cene pod »Hiša«, na anončno družbo Alo-ma Comp. y, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Premog in cement

stalno v zalogi pri **H. Petrič, Ljubljana** Dunajska cesta 33. Tel. 366. Skladišče »Balkan«.

Zastopstva za Beograd

prevzema agentura in ko-misijska trgovina **M. VRHOVEC, Beograd** Zeleni Venac br. 11. 129

Oglasi v »Jutru« imajo dober uspeh!

Zobozdravnik - specialista
M. U. Dr. Ivan Oblak
je otvoril prakso.
Ljubljana, Stari trg št. 34 (nasproti šentjažobске dekliške šole).
Ord. od 8. — 12. dop. in 2. — 5. pop.

Preselitev trgovine

Vsem cenjenim starim kakor tudi novim odjemalcem naznanjam, da sem opustil na Vodnikovem trgu št. 2 trgovino s špecerijskim in mešanim blagom ter z današnj m dnem otvoril isto na Sv. Jakoba trgu št. 4. Postregel bom vedno solidno ter z dobrim in cenanim blagom. Se priporočam **Viktor Šober.**

Učiteljski zbor državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je njegov dolgoletni, požrtvovalni in neutrudljivi član, gospod

FRANC FABINC

umrl dne 3. februarja 1923. ob ½ 20. uri.

Pogreb predragega pokojnika, v katerem izgubi učiteljski zbor svojega ljubeznivega tovariša, učenci in učenke pa dobrega profesorja, se vrši v torek dne 6. februarja 1923. ob 14. uri iz žalne hiše Židovska steza št. 4.

Absolventje in absolventinje zavoda se vabijo k pogrebu.

V Ljubljani, dne 5. februarja 1923.

Navnateljstvo.